

ERF GOED NIEUWS

De verhalen van Kleingeld,
Van Veen en Ruiterman

Colofon

Erf Goed Nieuws is een uitgave van de Vereniging Erfgoed Leidschendam en verschijnt minimaal twee keer per jaar. Het wordt gratis toegezonden aan leden. Advertentietarieven op aanvraag.

Redactie Erf Goed Nieuws

De vaste redactie bestaat uit Idsard Bosman, Willemien de Vlieger-Moll, Peter Neukirchen en Cees Siermann. Voor suggesties, op- of aanmerkingen over Erf Goed Nieuws kunt u zich richten tot de redactie: telefoon (06) 53717333 of e-mail: info@erfgoedleidschendam.nl

Druk

OKzPress, Den Haag

Lay-out

OKzPress, Anton Beuse

Vereniging Erfgoed Leidschendam**Bestuur**

Voorzitter en secretaris: drs. C.A.F. Siermann
 Penningmeester: drs. J.H. Athmer
 Bestuurslid: drs. H.R. Grootenhuis
 Bestuurslid: dhr. I.J. Bosman

Adviseur bouwhistorie:

P. Jansen

Adviseur bouwtechniek:

Ing. J.J. van Vliet

Website

www.erfgoedleidschendam.nl

E-mail

info@erfgoedleidschendam.nl

Adres

Vereniging Erfgoed Leidschendam, postbus 3027, 2260 DA Leidschendam

Telefoon

Secretaris: (06) 53717333

Wilt u het werk van de vereniging steunen, dan kunt u lid worden. U kunt zich aanmelden via www.erfgoedleidschendam.nl. De minimum bijdrage bedraagt 15 euro per jaar.

Foto voorpagina: De familie Kleingeld voor hun woning aan de Venestraat 17 in 1926.
 Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

INHOUDSOPGAVE

De familie Kleingeld

4

De Rivierischhandel van
 Martinus Mattheus van Veen

34

Kroniek eener kappersfamilie

58

DE FAMILIE KLEINGELD

Er zijn van die foto's die je op één of andere manier bijblijven. Een willekeurig gekozen moment in de tijd, een weerspiegeling van het dagelijks bestaan van voormalige dorpsgenoten uit lang vervlogen dagen. De fotograaf geeft staande achter zijn houten platencamera nog een laatste aanwijzing en verdwijnt dan langzaam onder een groot zwart doek. Het lange stilstaan door de geportretteerde wordt beloond als het magnesiumpoeder ontbrandt en men zich realiseert dat dit bijzondere moment voor den eeuwigheid is vastgelegd op een lichtgevoelige glasplaat.

Het is met de kennis van nu een uiterst omslachtige manier van fotograferen, maar het uiteindelijke resultaat was een zeer gedetailleerde en scherpe fotografische opname waar wij nu anno 2023 nog met bewondering naar kijken.

DE FAMILIE KLEINGELD AAN DE SLUISKANT

We gaan terug naar het einde van de 19e eeuw en kijken door de lens van de fotograaf naar een tafereel op de Sluis Kant rond het jaar 1895. We zien op de foto helemaal links de bakker Johannes van Melzen staande tegen de gevel van zijn

Gedeelte van de Sluis Kant met links de Damstraat in 1895.
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

bakkerij die hij slechts één jaar daarvoor had gekocht van de Stompwijkse bouwman Steven Groen. Naast dit pand de toen al smalle Damstraat met rechts de rietgedekte 'stadsboerderij' van Petrus van Leeuwen met de trapgevel. Hiernaast een pand met een klokgevel zonder voordeur en daarnaast het woonhuis van de familie Kleingeld. Op dit huis, waarschijnlijk gebouwd aan het begin van de 18e eeuw, stond op de gevelsteen boven het raam de tekst te lezen 'het is haat en nijd voor degene die het spijt'.

In datzelfde jaar 1895 is er nagenoeg vanuit dezelfde hoek nog een foto van de Sluis Kant gemaakt. In het blauwe kader zien we van links naar rechts Johannes Jacobus (Jan) Balm, vader Arie en zijn zoon Jan Willem IJsbrand Klein-

geld staande voor hun woonhuis. Bij het maken van deze foto was Arie Kleingeld 56 jaar en zijn zoon Willem Ijsbrand 27 jaar. Johannes Jacobus Balm woonde een aantal huizen verder in wijk A no. 62. Dit komt overeen met een adres aan het Molenpad 2. Johannes Jacobus was metselaar van beroep.

Slechts enkele jaren later in 1898, is er van dit nostalgische straatbeeld niets meer over. De melkhandelaar Petrus van Leeuwen heeft zowel zijn eigen stadsboerderij als de twee aangrenzende woonhuizen laten afbreken om zo plaats te maken voor een nieuw woon-winkel-pand, dat hij destijds door de architect C. Klapwijk in neorenaissancestijl liet ontwerpen.

Gedeelte van de Sluis Kant met links de Damstraat in 1895 vanuit een andere hoek.
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

De Sluiskant in 1898/99, vrijwel direct na de oplevering van het nieuwe woon- en winkelpand van Petrus van Leeuwen. Bron: fotocollectie mevrouw van Kooperen

In het blauwe kader zien we van links naar rechts: Jan Willem Ijsbrand Kleingeld met naast hem naar alle waarschijnlijkheid de dochter van Petrus van Leeuwen, Cornelia Geertruida van Leeuwen (1884- 1969) met haar moeder Cornelia Maria Hooijmans (1858 -1899) met daarnaast haar man Petrus van Leeuwen (1849- 1915) en naast hem Arie Kleingeld. Op de hoek van de Damstraat hangt aan het pand van de bakkerij van Johannes van Melzen nog een ouderwetse straatlantaarn, deze straatlantaarn werd aan het einde van de 19e eeuw nog handmatig door een lantaarnopsteker aangestoken en 's morgens gedoofd.

Er waren in de 19e en 20e eeuw veel handwerklieden actief in zowel Veur als Stompwijk. In dit artikel gaan we in op het leven en werken van de familie Kleingeld. De gegevens voor dit artikel zijn voor een belangrijk deel ontleend aan de acquisitie, die het gemeentearchief Leidschendam-Voorburg in juni 2012 van mevrouw Van Kooperen mocht ontvangen. Daardoor konden we ook wat meer te weten komen over de familie Kleingeld. De moeder van mevrouw Van Kooperen, Geertje Kleingeld, geboren in 1913, was een van de vijf dochters van Jan Willem Ijsbrand Kleingeld en Neeltje Kok en kleinkind van Arie Kleingeld.

Johan van Leeuwen en Arie Kleingeld regementstijf bij Elders
 September 1833
 het Rotterdamme Gemeentearchief
 No. 2044
 Ijsbrand Kleingeld lid stoffig jaren
 24 jaar woonde in Leidschendam
 heden gemeente Rotterdam
 verklaart dat de
 kinderen van des manns dat is van
 Arie Kleingeld is geboren een kind
 van het mannelijk
 geslacht met den naam Margaretha
 Johanna Wilschut
 geboorte den 10 September 1833
 geboorteplaats Rotterdam
 de moeder van des manns
 Arie Kleingeld
 is geboren den 10 September 1833
 geboorteplaats Rotterdam
 de vader van des manns
 Arie Kleingeld
 is geboren den 10 September 1833
 geboorteplaats Rotterdam
 de moeder van des manns
 Arie Kleingeld
 is geboren den 10 September 1833
 geboorteplaats Rotterdam
 de vader van des manns
 Arie Kleingeld
 is geboren den 10 September 1833
 geboorteplaats Rotterdam

Geboorteakte Arie Kleingeld 10 september 1839, akte No. 2044
Bron: gemeentearchief Rotterdam

De ouders van Arie Kleingeld, Ijsbrand (Arijszn) Kleingeld en Margaretha Catharina Wilschut traden op woensdag 28 augustus 1833 in het Raadhuis van Gouda in het huwelijk. Ijsbrand was 24 jaar en schippersknecht van beroep, Margarita Catharina Wilschut was een 'jongedochter' van 25 jaren.

Dat beide echtlieden zijn gehuwd in Gouda vindt zijn oorsprong in een oude

traditie. Het was namelijk gebruikelijk om als eerbied voor je bruid en je schoonfamilie te trouwen in de geboorteplaats waar je bruid vandaan kwam. In het gezin Kleingeld - Wilschut werden tussen 1834 en 1851 zes kinderen geboren, waarvan in 1839 hun eerste zoon Arie.

Arie Kleingeld moest zich als negentienjarige aanmelden voor de dienstplicht.

SIGNALEMENT.

Pag. noot.	L. Naam der ingekochten.		Gefortijnd.		Ditien van gelycke.		Muz.	F. Formid. noot.	L. Gelycke.	M. Noot van de vader.	L. Noot van de moeder.	L. Noot van de vader.	L. Noot van de moeder.	L. Noot van de vader.	L. Noot van de moeder.	L. Noot van de vader.	L. Noot van de moeder.	L. Noot van de vader.	L. Noot van de moeder.	
	1.	2.	1.	2.	1.	2.														1.
379	Otto	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Michiel Jacobs	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott
380	Thoen	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Hendrik van	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott
381	Thoen	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Simon Anthony	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott
382	Blaauwren	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Hendrik Jacobs	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
	3. den	1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott
383	Leguaat	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Bastiaan	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott
384	Sanders	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Willem Jozeph	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott
385	Kleinigte	1. Rott	1. Rott	2. 20	1. 1	1. 1	1. 1	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott	1. Rott
	2. Arie	1. Rott	2. Rott	3. 20	2. 1	2. 1	2. 1	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott	2. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	3. 1	3. 1	3. 1	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott	3. Rott
		1. Rott	2. Rott	3. 20	4. 0	4. 0	4. 0	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott	4. Rott

Erfgoed
podium
Leidschendam-
Voorburg

In het inschrijving register Nationale Militie van de gemeente Rotterdam vinden we bij volgnummer 385 de gegevens van Arie Kleingeld en zijn ouders IJsbrand Arijnsz Kleingeld en Margaretha Catharina Wilschut. Zijn vader is volgens dit register boerenknecht.

Zijn ouders woonden aan de Lange Baanstraat 10/340 te Rotterdam. Deze straat lag ten zuiden van de Goudsesingel, in zuidelijke richting lopend naar de Bredestraat. Volgens zijn inschrijving in genoemd register woonde Arie Kleingeld niet meer bij zijn ouders, maar in Leidschendam. Waar in Leidschendam is helaas niet meer te achterhalen.

Na zijn militaire dienst huwt Arie Kleingeld op 24 augustus 1867 in het Raadhuis der gemeente Stompwijk met Pauline Elisabeth Hillegonda Verdouw.

Twee weken later, op 9 september 1867 komt het pasgetrouwde stel in Veur wonen.

In het bevolkingsregister van Veur over de periode 1880-1900 vinden we gegevens over Arie Kleingeld. Hij is timmerman en volgens de kolom 'Huizing' in dit register woont hij op het adres 59 (later wordt dit adres wijk A No. 72) aan de Sluiskant in Veur.

De oudste afbeelding van het woonhuis van Arie Kleingeld en zijn gezin aan de Sluiskant, zien we terug in een ingekleurde steendruk van de lithograaf en

drukker Carl Wilhelm Mieling uit het jaar 1863. Dit geromantiseerde beeld zal wellicht niet helemaal overeengekomen zijn met de werkelijkheid, maar geeft ons een aardige indruk van de woonomstandigheden. Het bruggetje over het Verlaat van de sluiskolk kwam destijds direct uit in de Damstraat. Op het bord op de brug staat de volgende tekst 'niet in 't hout steken noch binnen noch buiten'

De directe burens van Arie Kleingeld en zijn gezin waren rond 1884 respectievelijk de veehouder en melkhandelaar Petrus van Leeuwen en Johannes Adrianus Jongerbloed.

Volgens de alfabetische namenlijst uit het bevolkingsregister van Veur van oktober 1896, woonde Arie Kleingeld met zijn gezin dat jaar nog steeds in wijk A No. 72. We lezen met potlood de aantekening 'naar Stompwijk'.

DE VOORoudERS VAN ARIE KLEINGELD

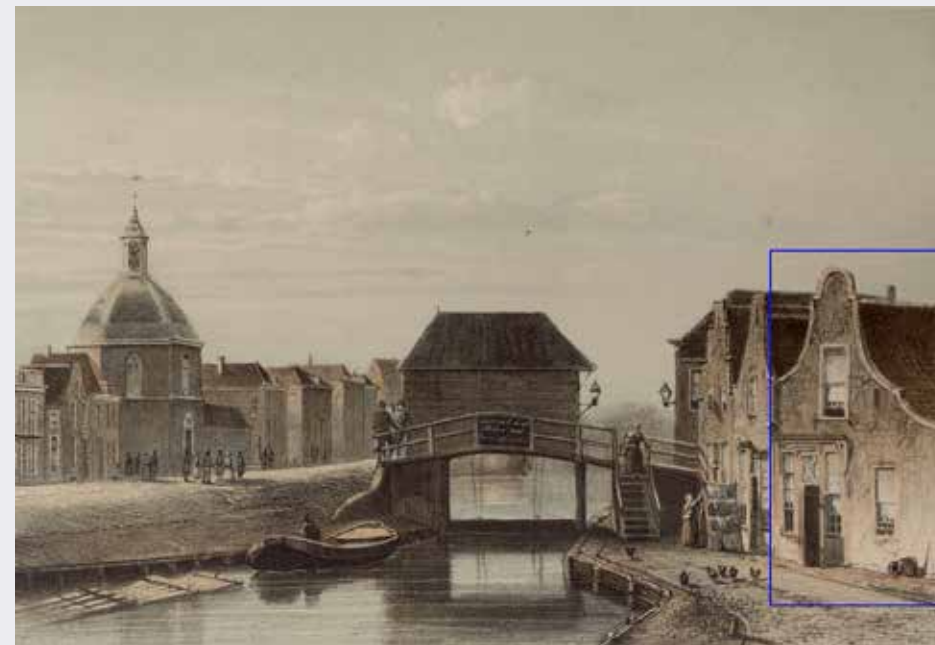
De familie Kleingeld deelt een lange genealogische geschiedenis met Charlois (sinds 1895 onderdeel van de gemeente Rotterdam). De oud-betovergrootvader van Arie, Jan Kleingeld (Cleijngelt) werd gedoopt rond 1597 in Charlois. De voorvaders van Arie hebben dus ruim 260 jaar in en rond Charlois gewoond en gewerkt. De oudovergrootvader van Arie Kleingeld was Ool Janszn Kleingeld (1620-1653). Hij huwde rond 1645 te Charlois met Geertje Gerritsdr. Ool Janszn. Kleingeld zien we terug in een attestatie van 15 juni 1647.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Volgnummer.	Dagteekening en Jaar der Inscriptie	FAMILIENAAM (Familienaam der vrouw.)	VOORNAMEN (Voluit geschreven.)	Gracht, V. (overstijp.) Betrokking van elk en personen van het hoofd van het huishouden. (Met de vermelding van de straat, no. 100.)	Dagteekening en Jaar der Geboorte.	Gebortplaats.	Burgerlijke stand. 1. (getrouwd.) 2. (verdwongen.) 3. (geheelen van niet.)	Veranderingen en haren Dagteekening.	Kerk-gemeenschap	Ambt, Hoofdberoep of Beroep, waarvoor men het hooft is aangeslagen.	Inising.	Dagteekening en Jaar der vestiging in de Gemeente.	Vorige Woonplaats.	Dagteekening en Jaar van het vertrek uit de Gemeente.	Waarheen vertrokken.	Dagteekening en Jaar van het Overlijden.	Opgaven omtrent het wettig Domicilie.	Aanmerkingen.	
1	1847	Kleingeld	Verdouw	anchoof	1814	Rotterdam	H												
2		Verdouw	Pauline, Elisabeth, Catharina	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
3		Kleingeld	Van Willem, Elizabeth	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
4			Elzavie, Elizabeth	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
5			Abraham	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
6	1847	Verdouw	Elzavie	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
7		Kleingeld	Elzavie, Hulster	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
8			Catharina, Margareta	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
		Accoord: Geldschieding																	
9	1847	Verdouw	Catharina	aanchoof	1814	Rotterdam	H												
10	1847	Verdouw	Margareta	aanchoof	1814	Rotterdam	H												

	Totie	Brunt	
jonge de Arie Gaspouse L.	2		
	3		H.
Kampen van J.	4	215	
Kamps. H.	7	104	
<u>Kleef van L. H.</u>	12	130	
Kleingeld A	15	59	
Kley van der A.	18	79	
Kley van der A. L.	19		
Kley van der J.	20	107	
Knoops. L.	21	110	

Alfabetisch register der bevolking van Veur jaar in het jaar 1880, we zien hier de registratie op het adres '59' Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Ingekleurde steendruk van lithograaf en drukker Carl Wilhelm Mieling uit het jaar 1863. Met geheel rechts in het blauwe kader de woning van de familie Kleingeld. Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Transcriptie van de tekst uit 1647:

'Ool Jansz, 26 jaar oud, uit Smithouck, verklaart op verzoek van Cornelis Claesz Weij uit Poortugal, dat Maerten Jacobsz Groenendijck uit Poortugal 11 hont land bij Poortugal van Weij heeft gehuurd voor 1645, voor 36 pond vlaems. Hijzelf was met Groenendijck overeen gekomen, dat ze het voor gesamentlijke kosten zouden gebruiken, en ze hebben er vlas op gezaaid. Na de oogst is Groenendijck er mee naar de markt gegaan en heeft het verkocht, zonder Ool Jansz er iets van te geven. Als reden hiervoor zei hij, dat hij de huurder was, en ook de hele huur moest betalen. Ool Jansz zegt dat hij er nooit om gevraagd heeft. Stijntgen Pieters, vrouw van Pieter Jan Gorisz, 41 jaar oud, zegt dat Groenendijck aan haar hetzelfde heeft gezegd'.

Het gehuurde land van Cornelis Claesz Weij had een oppervlakte van 11 hont, omgerekend naar de toen hanteerbare oppervlaktemaat in 'Delflandse morgen', betrof dit een stuk land van globaal 155 x 100 meter.

Er was tussen betrokken partijen duidelijk enige onenigheid gaande over de afwikkeling van de financiële opbrengsten van het verkochte vlas. Aan het begin van de 17e eeuw stond een 'Vlaems pond' qua waarde gelijk aan zes Hollandse

Archief gemeente Leidschendam 1579 - 1938 No./Drs. 2238

Huis-Register Veur 1884

36	B. van Brest
37	C. van der Meer
38	J. Mathlona
39	P. van der Meer
40	J. van der Meer
41	J. van der Meer
42	J. van der Meer
43	J. van der Meer
44	J. van der Meer
45	J. van der Meer
46	J. van der Meer
47	J. van der Meer
48	J. van der Meer
49	J. van der Meer
50	J. van der Meer
51	J. van der Meer
52	J. van der Meer
53	J. van der Meer
54	J. van der Meer
55	J. van der Meer
56	J. van der Meer
57	J. van der Meer
58	J. van der Meer
59	J. van der Meer
60	J. van der Meer
61	J. van der Meer
62	J. van der Meer
63	J. van der Meer
64	J. van der Meer
65	J. van der Meer
66	J. van der Meer
67	J. van der Meer
68	J. van der Meer
69	J. van der Meer
70	J. van der Meer
71	J. van der Meer
72	J. van der Meer
73	J. van der Meer
74	J. van der Meer
75	J. van der Meer
76	J. van der Meer

Huisregister van Veur uit het jaar 1884 met vermelding No 59 A. Kleingeld
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

gulden. Omgerekend komt dit uit op een opbrengst van 216 Nederlandse gulden. Vlas vervulde in de 17e eeuw een belangrijke mate van handel en opbrengsten. Al in 1608 werd er voor het eerst een vlamarkt gehouden op het overwelfde gedeelte van het Spui in Rotterdam.

In een transportakte van 3 juni 1615 wordt een pand genoemd aan de Hoogstraat ten westen van het Spui in Rotterdam met de omschrijving 'daer nu de Vlasmarkt gehouden wert' Door de aankoop van de belendende panden in 1664 werd de Vlas en Garenmarkt aanzienlijk vergroot en van drie overdekte galerijen voorzien.

We maken een sprong naar de 19e eeuw. In 1851, zien we in het adresboek van Rotterdam dat Ijsbrand Arijnsz Kleingeld, de vader van Arie inmiddels loodverwerker van beroep is. Hij woont met zijn gezin, dat inmiddels bestaat uit zijn zeventienjarige dochter Adriana, zijn zoon Arie van twaalf, hun dochter Margaretha Catharina van negen, hun zoon Ijsbrand van

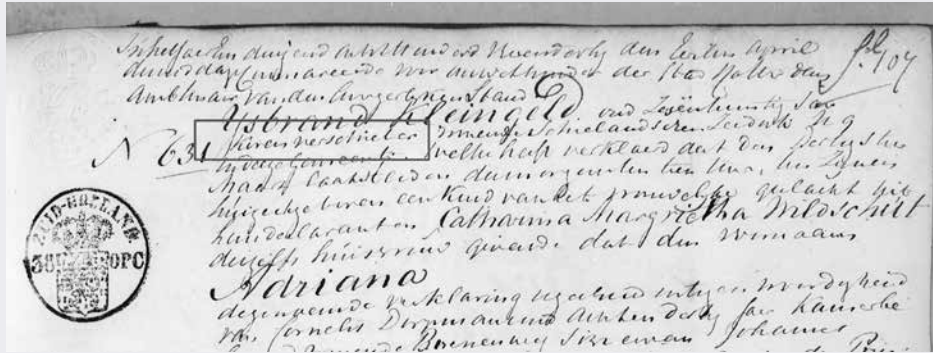
zes, hun zoon Nicolaas van vier en hun baby genaamd Johanna van amper een jaar, aan de Schiedamschendijk 15-C-73 in Rotterdam.

In de geboorteakte van zijn dochter Adriana van 30 april 1834, lezen we dat Ijsbrand 'korenverschieter' van beroep is. Dat is iemand die op een zolder koren verplaatst of koren 'door elkaar legt' om zo te voorkomen dat het koren gaat broeien, duf wordt of gaat bederven. Dit werd met name in Schiedam, waar grote hoeveelheden graan voor de jeneverindustrie aanwezig waren, als beroep veelvuldig uitgeoefend. Zowel mannen als vrouwen waren werkzaam als 'korenwerker' of korenverschieter. Het zou zo maar kunnen, dat het koren dat Ijsbrand Arijnsz als korenverschieter door zijn handen heeft laten gaan bestemd was voor de jeneverstokerij van Hermanus Henkes aan de Voorhaven in Delfshaven. Deze fabriek werd aldaar in 1824 opgericht. Ijsbrand woonde zelf op ongeveer 2,5-3 kilometer van het havengebied

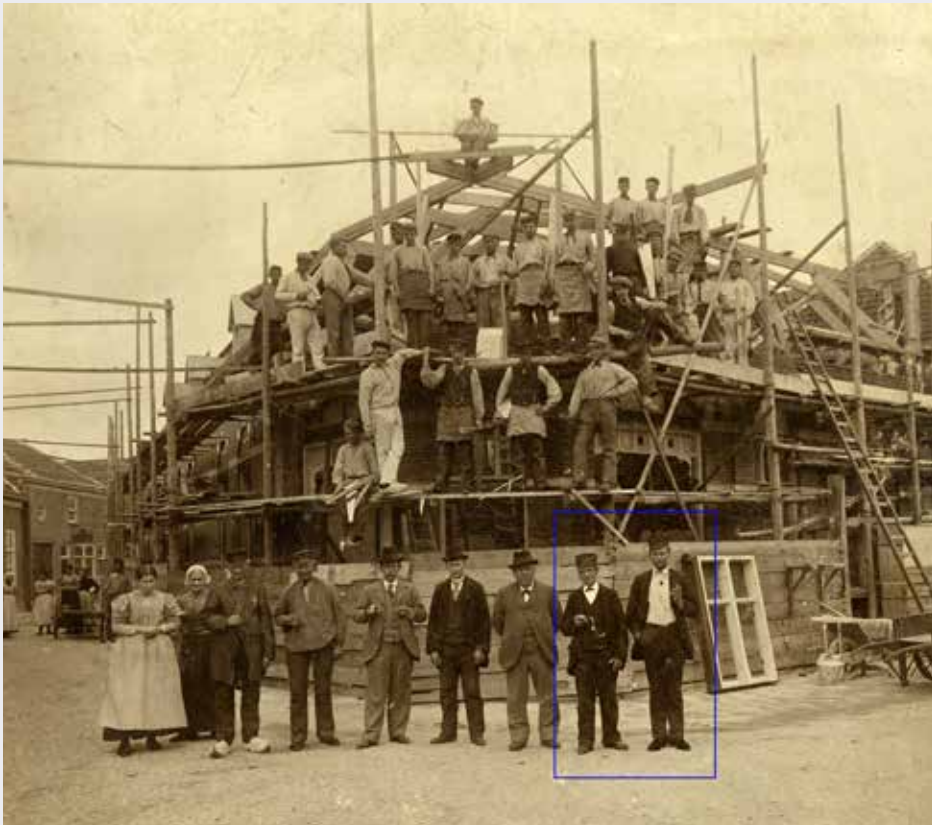
Jongelied	Dieb	II 5 8 76	
Juffenans	Joannes	II 6 8 44 38 72	
Kjaboom	Johannes Petrus	II 12 9 8 2	
Kleingeld	Stie	II 15 9 72	naar Hoogspyl
Kleingeld	Catharina	II 15 9 72	
Kleingeld	Mania Chabell	II 14 1 64 63	
Kleingeld	Chabell	II 15 1 64 63	

Alfabetische namenlijst bevolkingsregister van Veur uit oktober 1896
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

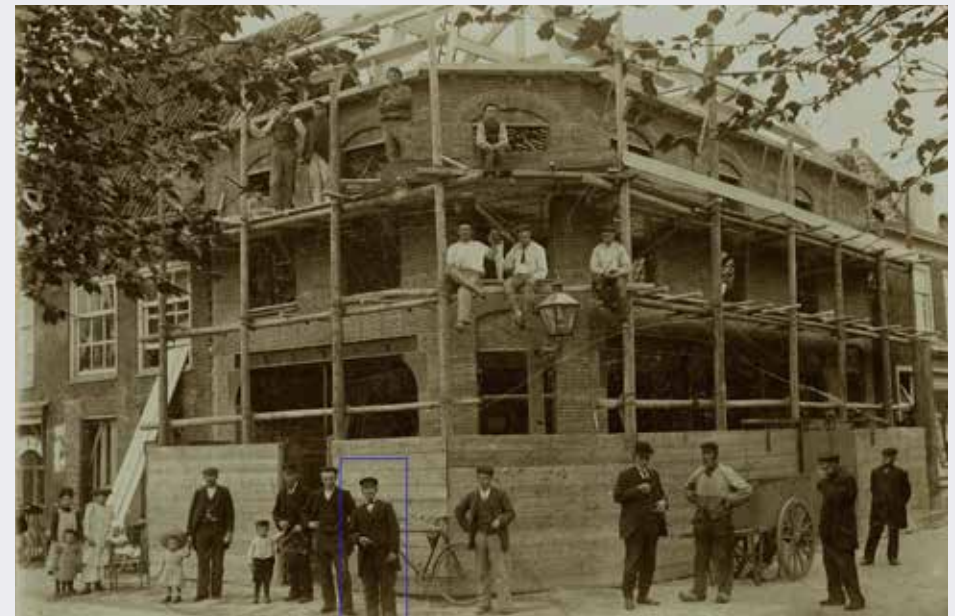
Detail van de originele geboortakte van Adriana Kleingeld van 30 april 1834, waar haar vader als 'korenverschieter' vermeld staat. Bron: gemeentearchief Rotterdam

Bouw van het pand van Petrus van Leeuwen aan de Sluiskant in 1898
In het blauwe kader zien we Arie Kleingeld met zijn zoon Jan Willem IJsbrand.
Bron: fotocollectie mevrouw van Kooperen.

Bouw van het pakhuis met bovenwoning, slachtplaats en paardenstallen aan het begin van de Venestraat in opdracht van de winkelier Wilhelmus Blonk in december 1905. In het blauwe kader staat Arie Kleingeld. Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Bouw winkelhuis met bovenverdieping van de winkelier de heer Hermanus Zwennes aan de Sluiskant 21 in het jaar 1906. In het blauwe kader zien we Arie Kleingeld.
Bron: fotocollectie mevrouw van Kooperen.

waar de fabriek van Henkes gevestigd was.

Bij de geboorte van zijn zoon Arie op 11 september 1839 is IJsbrand 'sjouwer' van beroep. Dit zou hij blijven tot rond 1846. Bij de geboorte van zoon Nicolaas in 1847 is hij weer korenverschieter. Enkele jaren later bij de geboorte van zijn dochter Johanna in 1851 is hij als inmiddels 42-jarige graanwerker van beroep, terwijl het adresboek uit 1851 het beroep van 'lood-verwerker' vermeldt.

DE FAMILIE KLEINGELD VANAF 1896 IN DE VENESTRAAT

Zowel Arie Kleingeld als zijn zoon Jan Willem IJsbrand waren begin van de twintigste eeuw als timmerman betrokken bij diverse bouwprojecten in Veur en Stompwijk. Jan Willem IJsbrand was naast timmerman ook kuiper.

Een kuiper was een ambachtsman die houten kuipen, vaten of tonnen maakte. Het beroep van kuiper is nagenoeg verdwenen.

Bij de bouw van het winkelpand met bovenverdieping van de heer Hermanus Zwennes aan de Sluiskant 21 in 1906, zien we Arie Kleingeld voor het pand staan.

HET GEZIN VAN JAN WILLEM IJSBRAND

Na eerder op den zesentwintigste augustus 1892 gehuwd te zijn geweest met Catharina de Bruijn, welk huwelijk door

echtscheiding werd ontbonden, trouwt Jan Willem IJsbrand op 1 juli 1903 met de dan vierentwintigjarige Neeltje de Kok. We lezen in de akte dat haar vader Rokus de Kok koetsier van beroep is. Jan Willem IJsbrand is vijfendertig jaar bij dit huwelijk en timmerman.

Jan Willem IJsbrand en Neeltje Kok krijgen tussen september 1903 en april 1920 tien kinderen, waarvan vijf zoons te weten Arie, Rokus, Jan Willem IJsbrand, Abraham en Martinus Hubertus en vijf dochters, de tweeling Geertje en Anna Catharina, Neeltje, Annette Louise en Elisabeth Maria. Mevrouw Van Kooperen is zoals gezegd dochter van Geertje.

De letters onder het bovenraam van de woning aan de Venestraat 17 op de foto op pagina 28 vormen het woord 'HULDE'. Het adres Venestraat 17 verdwijnt tussen 1950 en 1964 uit het adresboek van Leidschendam. Op 7 november 1961 krijgt de heer P.C. Glasbergen vergunning om op dit perceel een magazijn te realiseren. Jan Willem IJsbrand Kleingeld hield aantekeningen bij van zijn (potentiële) opdrachtgevers.

Omdat onderstaande aantekening naadloos aansluit bij het artikel over de kapper Ruiterman elders in deze uitgave van Erf Goed Nieuws, zal ik deze aantekeningen als voorbeeld noemen.

Op papier met het briefhoofd van zijn vader Arie, schrijft Jan Willem IJsbrand op 25 mei 1911 het volgende:

Heden den ersten juli negentien honderd drie, compareerden
 in het Raadhuis voor ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente 's-Gravenhage,
 Jan Willem IJsbrand Kleingeld, oud vijf en dertig jaren,
 timmerman geboren te Veur, wonende te Leidschendam
 gemeente Stompwijk, geëchted echtgenoot van Catharina de Bruijn
 meerderjarige zoon van Arie Kleingeld, timmerman en van
 Wilhelmina Paulina Elisabeth Verdouw, zonder beroep, beiden
 wonende te Leidschendam voornamend,
 En Neeltje de Kok, oud vier en twintig jaren, koetsier
 geboren en woonende alhier, meerderjarige dochter van Rokus de
 Kok, koetsier, wonende alhier, alhier tegenwoordig en aansluitende
 en van Martine Wilhelmine Koennens, overleden.
 die ons verzocht hebben over te gaan tot de volbrekking van hun huwelijk, waarvan de
 afhandelingen zonder verhindering alhier hebben plaats gehad alsmede te Stompwijk
 op den een en twintigsten en acht en twintigsten Juni deze jaars
 Se comparanten hebben overgelegd hunne geboorte akten
 de doodakte van hare moeder, de akte van ontbinding van
 zijn vorig huwelijk, het certificaat van des Comparants
 voldoening aan de Nationale Militie, benevens het bevestiging
 der gedane afhandelingen te Stompwijk.
 De comparanten ons te kennen gegeven hebbende elkanter aan te nemen tot echtgenooten,
 en getrouwelijk te zullen verouwen alle plichten bij de Wet aan echtgenooten opgelegd, verklaren
 Wij in naam der Wet, dat zij door het huwelijk zijn verbonden. Althetwelk heeft
 plaats gehad in tegenwoordigheid van Hendrik Jacobus Misserius
 oud zeventig jaren, Hoogman, van Abraham Kleingeld,
 oud veeren en twintig jaren, timmerman, broeder van des bruidegoms
 beiden wonende alhier, van Martinus Hubertus Kleingeld,
 oud vier en twintig jaren, timmerman, broeder van des bruidegoms
 en van Hendrik Pierkuis, oud vijfendertig jaren, huisgehelder,
 beiden wonende te Stompwijk.
 Wij hebben hiervan deze akte opgemaakt en na voorlezing ondertekend met de comparanten
 ten haren wederen de getuigen.
 J. W. Kleingeld   M. H. Kleingeld.
 N. de Kok   H. Pierkuis
 H. J. Misserius
 J. W. Kleingeld

Huwelijksakte Jan Willem IJsbrand Kleingeld met Neeltje de Kok 1 juli 1903 te 's Gravenhage.
 Bron: Haags gemeentearchief

Versierde woning aan de Venestraat 17 aan de noordzijde van de Venestraat tussen de Jagerstraat en de Leidsekade in 1906. Ter gelegenheid van het 25-jarig ambtsjubileum van burgemeester Pleunis van Duyvendijk waren er in 1906 heel veel woningen versierd, ook de woning aan de Venestraat 17 van de familie Kleingeld zag er met alle lampions en slingers feestelijk uit.
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Briefpapier van Jan Willem IJsbrand Kleingeld, zijde meester timmerman en aannemer 13 juli 1913
Bron: familiearchief mevrouw van Kooperen.

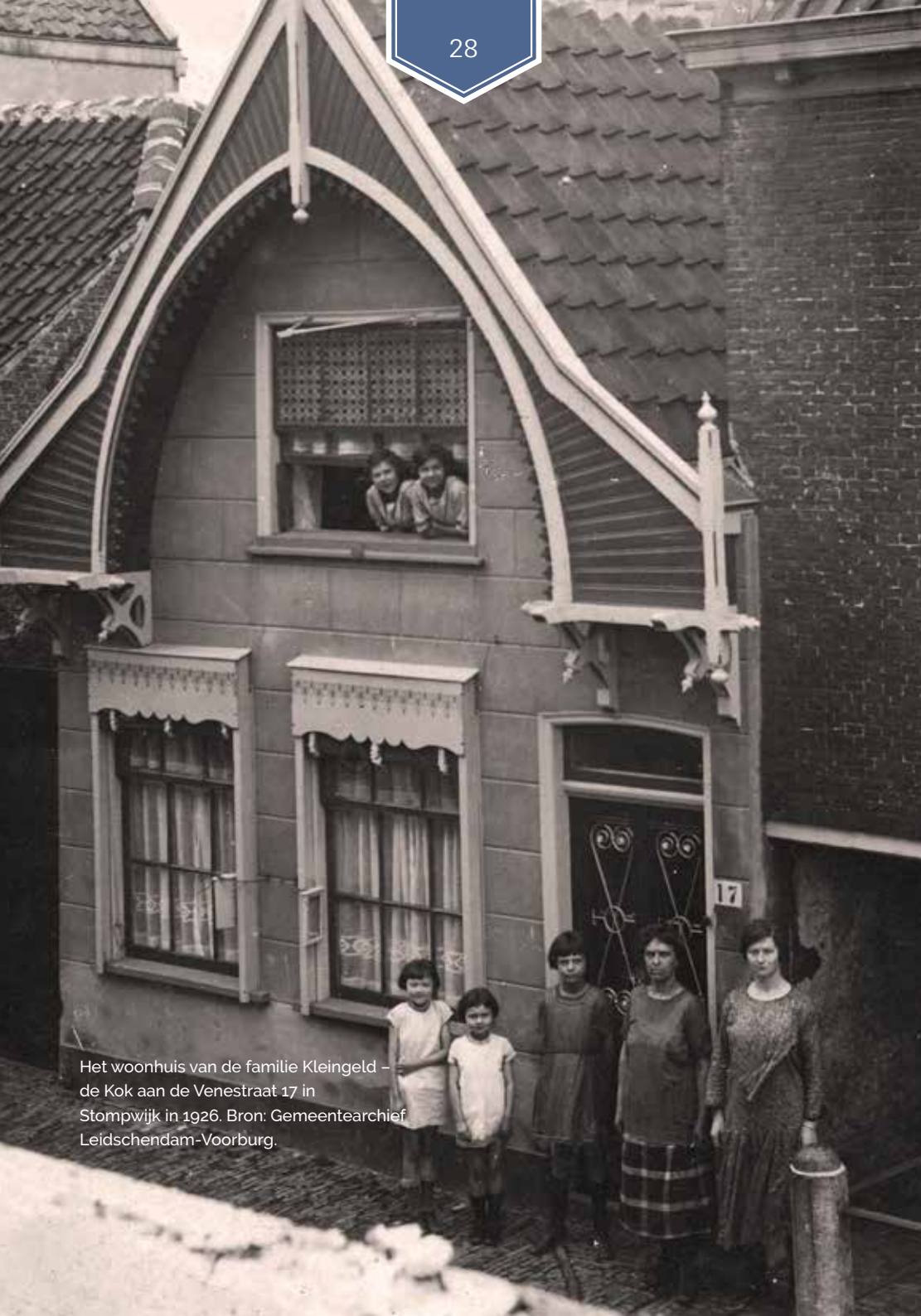
*'Leidschendam, den 25 st mei 1911
S. J.W. van Riel, kapper Sluisplein 15 B te
Veur. Bovenstaande is geboren te Delft
en sedert ongeveer 10-12 jaar hier woon-
achtig en gehuwd. De zaak heeft hij zelf
opgericht en is nu sedert een paar jaar
zijn eigendom. Hij heeft bij zijn beroep
een flinke zaak van tabak en sigaren,
pijpen enz benevens een goud en zilver-
handel voor een firma uit Den Haag. Al-
les wordt door hem zelve goed beheerd,
is een flink en net persoon. Ik kan in zijn
nadeel niets zeggen en geloof dat hij ten
volle te vertrouwen is. Hij heeft een hele
nette vrouw en twee jonge kinderen'*

Op den derden der maand februari 1911 geeft Jan Willem IJsbrand Kleingeld met zijn jongere broer Abraham bij de burgerlijke stand van de gemeente Stompwijk het overlijden van hun vader Arie Kleingeld aan. Hun vader overleed een dag eerder op eenenzeventigjarige leeftijd des namiddags ten één uur in het huis wijk B nummer 252 te Stompwijk. Dit betrof een pand aan de Leidschekade dat

rond 1918 werd bewoond door de sluis- knecht de heer C. Bilkes.

Dankzij een opschrift aan de achterzijde van de foto op pagina 30 en op de voorkant van deze Erf Goed Nieuws, kunnen we deze foto exact dateren op dinsdag 8 juni 1926. Bij de voordeur van de woning staat moeder Neeltje de Kok met rechts van haar Ant. De Rooij. De kinderen zijn gezien van links naar rechts: Annette Louise Kleingeld (1917), Elizabeth Maria Kleingeld (1920) en Neeltje Kleingeld (1914) Boven uit het raam hangt de tweeling Geertje Kleingeld en Anna Catharina Kleingeld. Zij werden beide op 7 januari 1913 geboren des namiddags resp. om half acht en om acht uur in wijk B No. 243 (Veenestraat 17)

Om de woning van de familie Kleingeld eind jaren twintig van de vorige eeuw te situeren in de Venestraat, en wie hun directe burens waren is het adresboek van 1931 wellicht een goede indicatie.

Het woonhuis van de familie Kleingeld – de Kok aan de Venestraat 17 in Stompwijk in 1926. Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Leidschendam 23 April 1928

Van Heeren Burgemeester ^{Hans Verbeek}
en wethouders der Geme ^{mit wethouders}
Stompwijk!

hjs. 25/5

Verocht met verschuldigde
eerbied J. W. Y. Kleingeld, vergunning
tot den bouw van zijn ingedeeld
plan, doch in plaats van houten
beschieping, dryfsteen tusschen
de benedenvakken, der zij en
eindgevels, alleen de bovengedeelten
der veniggevels van hout.

Stompwijk 23 April 1928

J. W. Kleingeld

Maaltijden - Traiteur - Catering

van Rijn Culinaire

GEZOND

groenten en fruit

Damstraat 4 - Leidschendam
070-3204739 - www.vanrijnculinaire.nl

KOM LANGS VOOR

COMPLEET INTERIEURADVIES

Raamdecoratie
Gordijnen, shutters, jaloezieën, horren

Vloeren
Parquet, laminaat, PVC, tapijt, marmoleum, vinyl, liquide design vloeren

Slapen
Bedden, boxsprings, matrassen, kussens, dekbedovertrekken

50% KORTING
OP ELKE 2DE LUXAFLEX HOR

SCHUIJT
BINNENSPECIALIST

BINNENSPECIALIST.NL

Binnesspecialist Schuijt
Damiaan 76
2245 AP Leidschendam
T 070 - 3201400

Openings tijden
Zondag gesloten
Maandag 13.00 tot 18.00
Dinsdag 09.00 tot 18.00

Woensdag 09.00 tot 18.00
Donderdag 09.00 tot 18.00
Vrijdag 09.00 tot 18.00
Zaterdag 09.00 tot 17.00

№ 1564.

Heden den vierhonden Augustus, negentienhonderd negen en dertig verscheen voor mij, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente 's-Gravenhage, van Rijs, Jacob, oud vier en dertig jaren, bedenaar, wonende alhier, _____ die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op elfderer, _____ ten zevenhien ure _____ minuten, in deze gemeente is overleden: Kleingeld, Jan Willem IJsbrand oud een en zevenhig jaren, zonder beroep, geboren te Peck, wonende te Leidschen-dam, echtgenoot van: de Kok, Keltje, eerder gescheiden echtgenoot van: de Bruijn, Catharina, thorn van: Kleingeld, Brie en van: Verdouw, Hillegonda Paulina Elisabeth, beiden overleden. Hiervak is deze akte opgemaakt, welke overeenkomstig de Wet is voorgelezen.

Jan Rijs Boeckhout

Akte overlijden Jan Willem IJsbrand Kleingeld 14 augustus 1939

Bron: Haags gemeentearchief

De Venestraat met de huisnummers/
bewoners:

9. I. Troost, schipper
11. W. Smit, postbode
13. B. Teunissen
15. bestond niet
17. J.W.I.J. Kleingeld
19. N. Meester, los werkmán
21. Werkplaats van Kleingeld
23. P.J. Rodenrijs, bakker
25. M.M. v.d. Velde, barbier

te Stompwijk verleent de vergunning onder voorwaarde dat de te bouwen schuur wordt opgetrokken van drijfsteen tussen de stijlen van de voor-, zij- en achtergevels.

Op den viertienden augustus 1939 overlijdt Jan Willem IJsbrand te Den Haag op eenenzeventigjarig leeftijd. De bedienaar Jacob van Rijs maakt melding van zijn overlijden.

Op 23 april 1928 dient Jan Willem IJsbrand Kleingeld met 'verschuldigde eerbied', zoals dit vroeger gebruikelijk was, een verzoek in bij den Heeren Burgemeester en wethouder der gemeente Stompwijk. Jan Willem IJsbrand is voornemens om de afgebrande schuur achter zijn huis weer op te bouwen. De gemeen-

De vrouw van Jan Willem IJsbrand, Neeltje de Kok overlijdt op 14 maart 1959 in Leidschendam, zij is tachtig jaar geworden. De bedienaar van begrafenissen Hugo Verschoor doet op zestien maart aangifte van haar overlijden.

Idsard Bosman

DE RIVIERVISCHHANDEL VAN MARTINUS MATTHEUS VAN VEEN

In het kader van bijzondere beroepen die in het loop van de tijd zijn verdwenen, wordt in dit artikel aandacht besteed aan de Riviervischhandel van Martinus Mattheus van Veen.

Volgens een advertentie in het adresboek van Stompwijk uit 1918, lezen we dat deze Martinus Mattheus handelt in allerlei soorten riviervisch. Zijn bedrijf is te vinden aan de noordzijde van de Stompwijkse weg wijk D No. 46, later zou dit Stompwijkseweg 101 worden.

Zijn ouders, Johannes van Veen en Wilhelmina Hillenaar, huwen op donderdag 19 mei 1864 in het Raadhuis van de gemeente Stompwijk.

Uit het bevolkingsregister van Stompwijk over de periode 1870-1900, kunnen we opmaken dat Martinus Mattheus op 6 februari 1871 wordt geboren, hij is hun tweede zoon. Zijn vader Johannes van Veen staat te boek als koopman in visch. Martinus Mattheus heeft nog een oudere zus genaamd Johanna (geboren 1867) en een oudere broer Jacobus (geboren 1869).

227   STOMPWIJK

Veen, M. M. van, vischhandelaar, Stompw.weg Nz. D 46

RIVIERVISCHHANDEL.

Handel in allerlei soorten Riviervisch.

Aanbevelend,

M. M. VAN VEEN.

--: STOMPWIJK D 46. --:

Advertentie M.M. Veen, adresboek 1918 Stompwijk
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

N. 11

Op heden den *19*sten *mei* 1864, der maand *Mei*, achtien honderd vier en zestig, zijn voor Ons ondergeteekende *J. Hillenaar* Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Stompwijk, e. a., in het Raadhuis verschenen ten einde een Huwelijk aan te gaan: *Johannes van Veen* en *Wilhelmina Hillenaar*, beide van Stompwijk, e. a., van welke laatste wij de toestemming van de vader, *Johannes van Veen*, hebben te gelyk ontvangen. In welk hijsch huwelijk de partijen, waartoe wij als getuigen *M. M. van Veen* en *J. Hillenaar*, ambtenaar, hebben medegewoont.

En hebben zij tot dat einde van Ons overgelegd, voorziet: *een huwelijkscontract*, dat hijsch huwelijk van *Johannes van Veen* en *Wilhelmina Hillenaar*, beide van Stompwijk, e. a., van welke laatste wij de toestemming van de vader, *Johannes van Veen*, hebben te gelyk ontvangen. In welk hijsch huwelijk de partijen, waartoe wij als getuigen *M. M. van Veen* en *J. Hillenaar*, ambtenaar, hebben medegewoont.

Waarna Wij hun in het openbaar hebben afgevraagd, of zij elkander samenten tot Echtnooten en getrouwelijk al de plichten zullen vervullen, welke door de Wet aan den huwelijken staat verbonden zijn, hetwelk door hen uitdrukkelijk met ja beantwoord zijnde, hebben Wij, in naam der Wet, uitspraak gedaan, dat zij door den Echt aan elkander zijn verbonden. In tegenwoordigheid van *Johannes van Veen* en *Wilhelmina Hillenaar*, beide van Stompwijk, e. a., van welke laatste wij de toestemming van de vader, *Johannes van Veen*, hebben te gelyk ontvangen. In welk hijsch huwelijk de partijen, waartoe wij als getuigen *M. M. van Veen* en *J. Hillenaar*, ambtenaar, hebben medegewoont.

En is hiervan door Ons opgemaakt deze Akte, welke, na voorlezing, door de Partijen en door den Ambtenaar, is ondertekend.

J. Hillenaar
E. J. Hillenaar
A. van der Gaag
M. M. van Veen

Huwelijksakte van Johannes van Veen en Wilhelmina Hillenaar, 19 mei 1864
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

brix
makelaars

Van Aremborgelaan 74
2274 BW Voorburg
Tel 070 322 22 69
info@brixmakelaars.nl

UW LOKALE SPECIALIST
IN WONEN EN BEDRIJFS
ONROEREND GOED

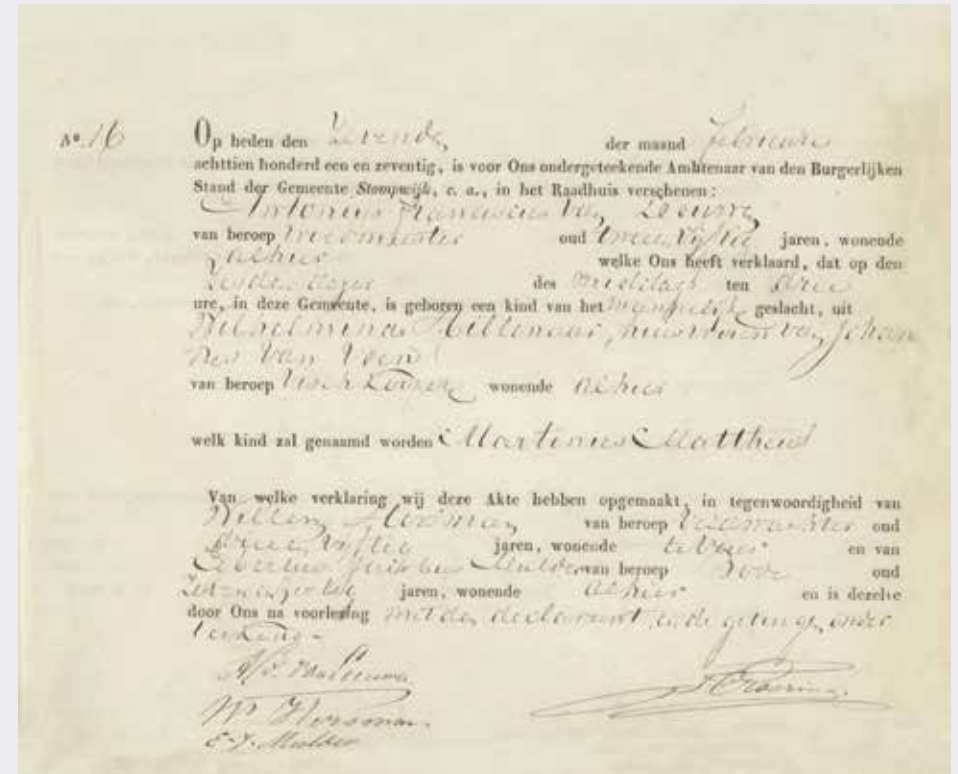

Het aangewezen kantoor
voor topkwaliteit en service bij:

- ✓ Verkoopbegeleiding
- ✓ Aankoopbegeleiding
- ✓ Verhuurbemiddeling
- ✓ Beheer
- ✓ Taxaties

www.brixmakelaars.nl

Geboorteakte van Martinus Mattheus van Veen, 6 februari 1871 te Stompwijk.
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

De geboorteaangifte van Martinus Mattheus wordt gedaan door de vroedmeester Antonius Franciscus van Leeuwen. Genoemde geneesheer bewoonde het pand van de voormalige herberg 'De Admiralen Tromp en de Ruyter' dat was gelegen op de hoek van de Venestraat en de Leidsekade.

Martinus Mattheus zal helaas moeten opgroeien zonder zijn vader, dertien maanden na zijn geboorte overlijdt deze op 28 maart 1872 op het adres wijk D No 63. Hij werd slechts 39 jaar.

De ironie wil, dat enkele maanden later op 21 juli 1872, in het gezin nóg een dochter wordt geboren., haar naam is Johanna Wilhelmina. De weduwe Wilhelmina Hillenaar blijft na het overlijden van haar man achter met vier jonge kinderen. Op 14 juni 1875 voltrekt zich nog een drama. Zes weken voor haar derde verjaardag overlijdt ook de jongste dochter, Johanna Wilhelmina.

Wilhelmina Hillenaar heeft het bedrijf van haar overleden man inmiddels overgenomen, want in de boeken staat zij

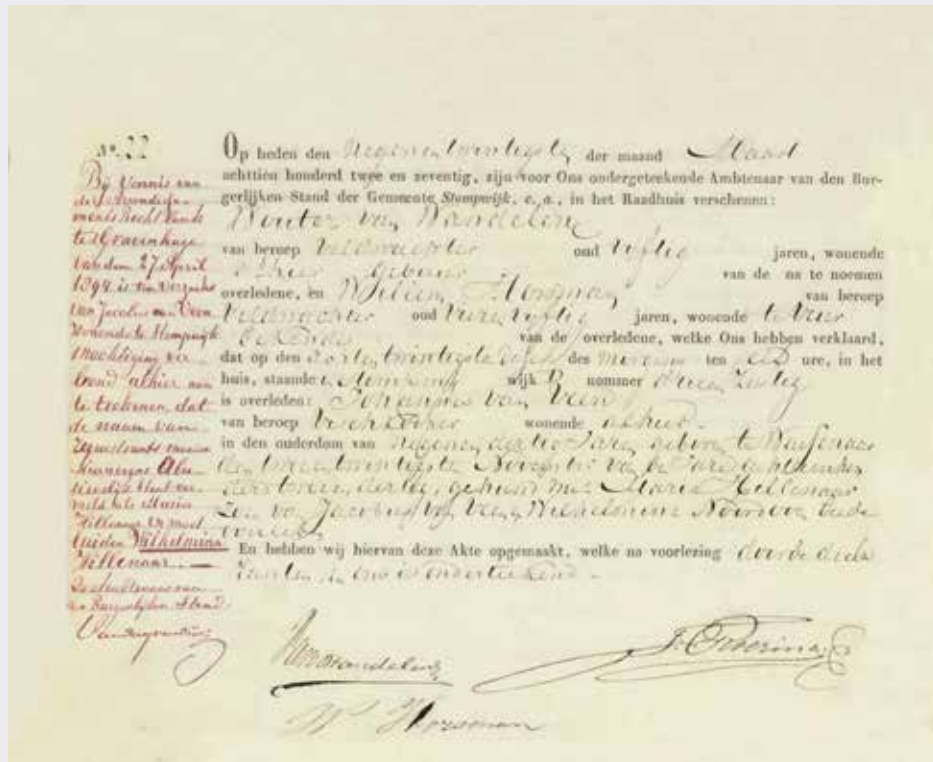
vanaf dat moment genoemd als 'koopvrouw in visch'. Zij zou nog lang de scepter zwaaien over haar bedrijf.

Op 24 augustus 1907 zal haar zoon Martinus Mattheus aangifte doen van het overlijden van zijn moeder, wonend in wijk D No. 45 te Stompwijk. We zien in de kolom 'Huizing' van het bevolkingsregister dat het gezin op verschillende adressen heeft gewoond, genoemd worden o.a. wijk D 45, wijk D 46 en wijk D 63.

Volgens het adresboek van 1918 komen deze gegevens overeen met woningen

aan de noordzijde van de Stompwijksche weg.

Om een goed inzicht te krijgen waar het bedrijf van Martinus Mattheus en zijn moeder rond de eeuwwisseling aan de noordzijde van de Stompwijksche weg was gevestigd en wie destijds hun directe burenen waren en wat deze beroepsmatig deden, biedt het adresboek van 1918 én de concordans van de toenmalige huisnummering, een goede indicatie.

Akte overlijden van Johannes van Veen 28 maart 1872.
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Bewoners Wijk D:

Nummer 41 Stompwijkseweg 91, M. Bolleboom, wegwerker.

Nummer 42 Stompwijkseweg 93, P. Olyhoek, metselaar en bouwman.

Nummer 43 Stompwijkseweg 95, P. van Leeuwen, landbouwer.

Nummer 44 Stompwijkseweg 97, J. Hagen, timmerman.

Nummer 45 Stompwijkseweg 99, Johanna van Veen, zus van M.M. van Veen.

Nummer 46 Stompwijkseweg 101, Martinus Mattheus van Veen.

Nummer 47 Stompwijkseweg 103, C. Koeleman, groentekoopman.

Nummer 47a Stompwijkseweg 105, Chr. Boon, schipper.

Nummer 49 Stompwijkseweg 107, H.J. Smits, warmoezier.

Op 23 mei 1894 is het een heugelijke dag bij de familie van Veen. In het Raadhuis der gemeente 's-Gravenhage treedt op 23 mei 1894 de broer van Martinus Mattheus, Jacobus, in het huwelijk met de drieëntwintigjarige Anna Maria Carolina Kreffer. Zowel Martinus Mattheus als hun beider oom Hubertus (Huibert) waren als getuigen bij dit huwelijk aanwezig. Jacobus is kastelein van beroep.

Enkele jaren later, in 1898, dient Martinus Mattheus van Veen bij de gemeente Stompwijk een verzoek in tot het stellen van visblokken in de Stompwijksevaart. Zijn aanvraag staat beschreven in 'de inventaris van Leidschendam' over de periode 1578-1938 met het inventarisnummer 1595.

Om een indruk te krijgen van hun werkzaamheden en op welke manier de fami-

lie van Veen verweven is geweest met de riviervisch handel, gaan we terug naar de 17e eeuw en komen uit in het jaar 1665.

DE GROOTOUDERS VAN MARTINUS MATTHEUS VAN VEEN

De opa en oma van Martinus Mattheus van Veen, zijnde Jacobus (Jacob) Jansz van Veen (1804-1866) en Wilhelmina (Mijnsje) Christiaansdr Noordover (1808-1866), huwen op donderdag 26 november 1829 des middags ten twaalf ure in het huis der gemeente Wassenaar. Jacobus is dan een jongeman van vijftwintig jaren en vischkoper, zijn bruid 'Mijnsje' is een jonge dochter van een en twintig jaren.

Op woensdag 3 maart 1830 des namiddags ten vier uren zal hun eerste dochter Anna van Veen het levenslicht zien. Jacobus is dan vijftwintig jaar en geeft

de volgende dag des voormiddags ten elf ure de geboorte van zijn dochter bij de burgerlijke stand van Wassenaar aan.

Naast hun dochter Anna, zou Wilhelmina tussen 1831 en 1850 nog vijftien keer zwanger zijn. Ondanks het geluk van een kinderrijk gezin, kregen Jacobus en Wilhelmina gedurende hun leven te kampen met vele emotionele tegenslagen en verdriet. Voor zover bekend, zijn in resp. 1841 en 1850 twee meisjes levenloos geboren en neemt het gezin tussen 1833 en 1864 nog eens afscheid van maar liefst negen van hun kinderen.

Het jaar 1866 mag voor dit gezin als een rampjaar worden beschouwd. Op 27 maart overlijdt hun zoon Nicolaas op vierentwintigjarige leeftijd, hij was schipper van beroep. In de maand augustus overlijden enkele dagen na elkaar zowel de vader des huizes, Jacobus Jansz van Veen, als hun dochter Maria. Op 1 september overlijdt ook nog moeder Wilhelmina Noordover. Zij werd slechts achten- vijftig jaren.

Misschien wel de belangrijkste oorzaak van de hoge kindersterfte op (zeer) jonge leeftijd waren de kinderziekten zoals pokken, mazelen en kinkhoest. Maar ook ondervoeding, slechte hygiëne en voedselgebrek speelden een cruciale rol.

De eerste vijf jaar werden gezien als de kritieke leeftijdsgrens. Als kinderen die vijf jaar haalden, hadden ze namelijk genoeg antistoffen kunnen maken tegen

veel ziekten. Ze hebben dan een grotere kans om gezond op te groeien. Men was zich destijds zeker bewust van het feit dat niet ieder kind de volwassen leeftijd zou behalen, hoe triest dit gegeven ook was.

Als je als kind rond 1823 naar school ging, moest je een bewijs van vaccinactie tegen de pokken laten zien. Dit 'pokkenbriefje' gaf toegang tot de school. Al in 1808 had koning Lodewijk Napoleon de inenting van schoolkinderen verplicht gesteld.

DE OVERGROOTOUDERS VAN MARTINUS MATTHEUS VAN VEEN

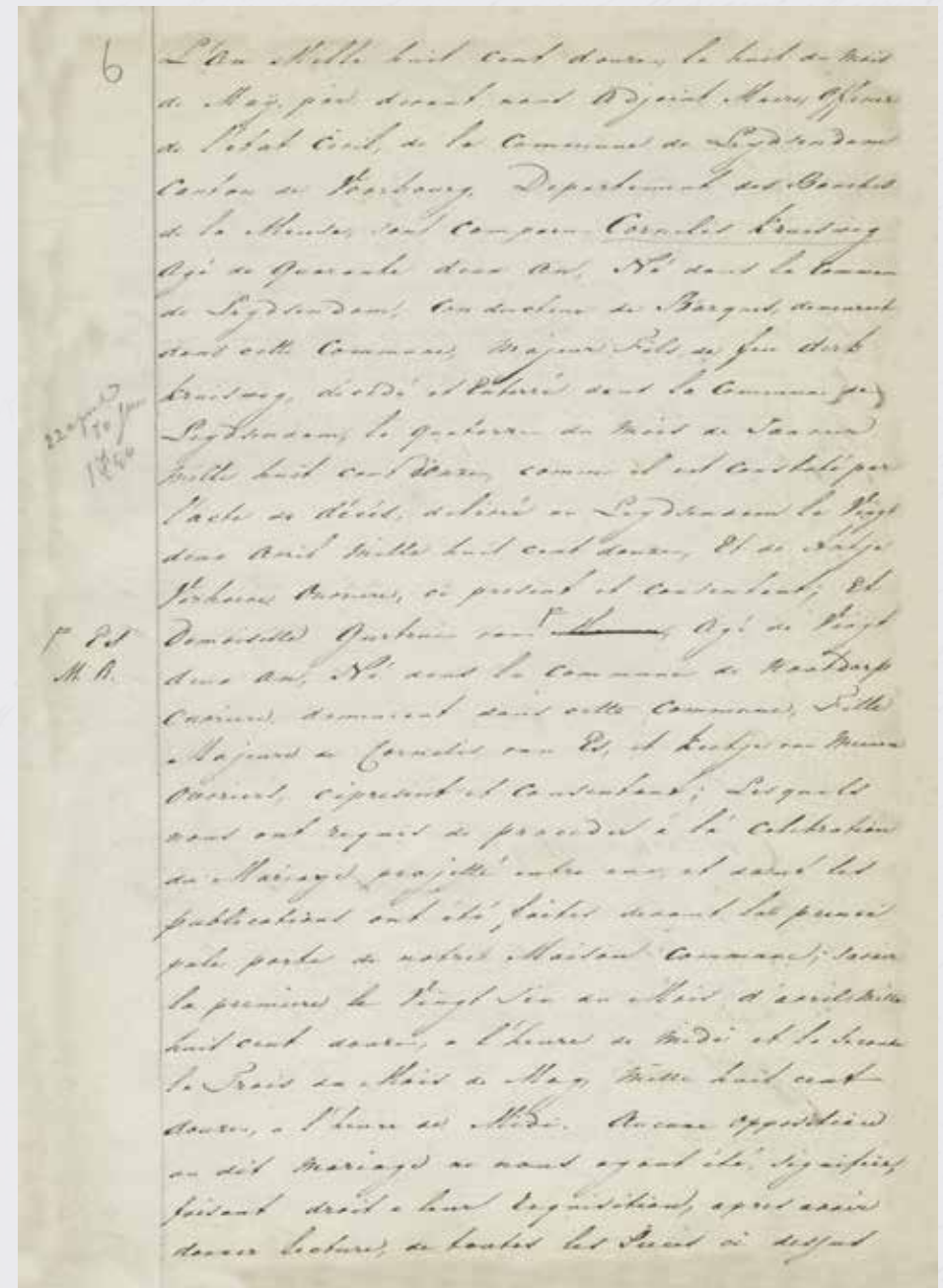
Zijn overgrootouders waren Jan Tijzsn van Veen, die op 14 maart 1773 in Alphen aan den Rijn werd gedoopt, maar geboren werd in Rijnsaterwoude. Op 31 juli 1794 huwde hij met Anna Jansdr. Konijnenburg.

Jan Tijzsn. zou op 8 mei 1812 te Leidschendam hertrouwen met Lucia Huijbertsdr. Remmerswaal, zij werd op 18 maart 1783 te Wassenaar geboren. Bij dit huwelijk was hij 39 jaar, zijn bruid was 29 jaar.

Tussen 1794 en 1814 behoorde Nederland tot de Franse Republiek, als gevolg hiervan is de akte van 1812 opgesteld in de Franse taal.

DE BETOVERGROOTOUDERS VAN MARTINUS MATTHEUS VAN VEEN

Zijn betovergrootouders waren Matthijs (Thijs) Cornelisz van Veen, die op 11 april

Huwelijksakte 8 mei 1812 recto Jan Thijsz van Veen en Lucia Huijbrechtsdr Remmerswaal
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

1725 in Rijpwetering werd gedoopt en op 5 juni 1795 op de Mopmolen in Leimuiden overleed.

Hij ging op 24 maart 1747 in ondertrouw en huwde op 9 april dat jaar met Maria (Marijtje) Woutersdr. de Wild. Zij werd op 8 augustus 1726 te Sassenheim gedoopt en overleed op 6 december 1782. Het gezin kreeg tussen 4 juni 1747 en 14 maart 1773 maar liefst veertien kinderen.

In het Archief van Erfgoed Leiden en Omstreken, vinden we in het 'Gaarders archief' No 5, het register 'Middel op het trouwen' van maart 1747 van de gemeente Alkemade. Dit register kan worden gezien als een register van ondertrouw tussen Matthijs (Thijs Corneliszn.) van Veen en Maria (Marijtje) Woutersdr. de Wild.

De tekst van deze akte luidt:

Register van het Middel op het trouwen geëmaneerd (red. voortkomende uit) 'De acte pro Deo gegeven aan Tijs Cornelisse van Veen jongeman wonende op de Poel als Bruidegom ende Margtje de Wild j.d. (red. jongedochter) wonende op de Poel zijnde geboren te Warmond als bruid'.

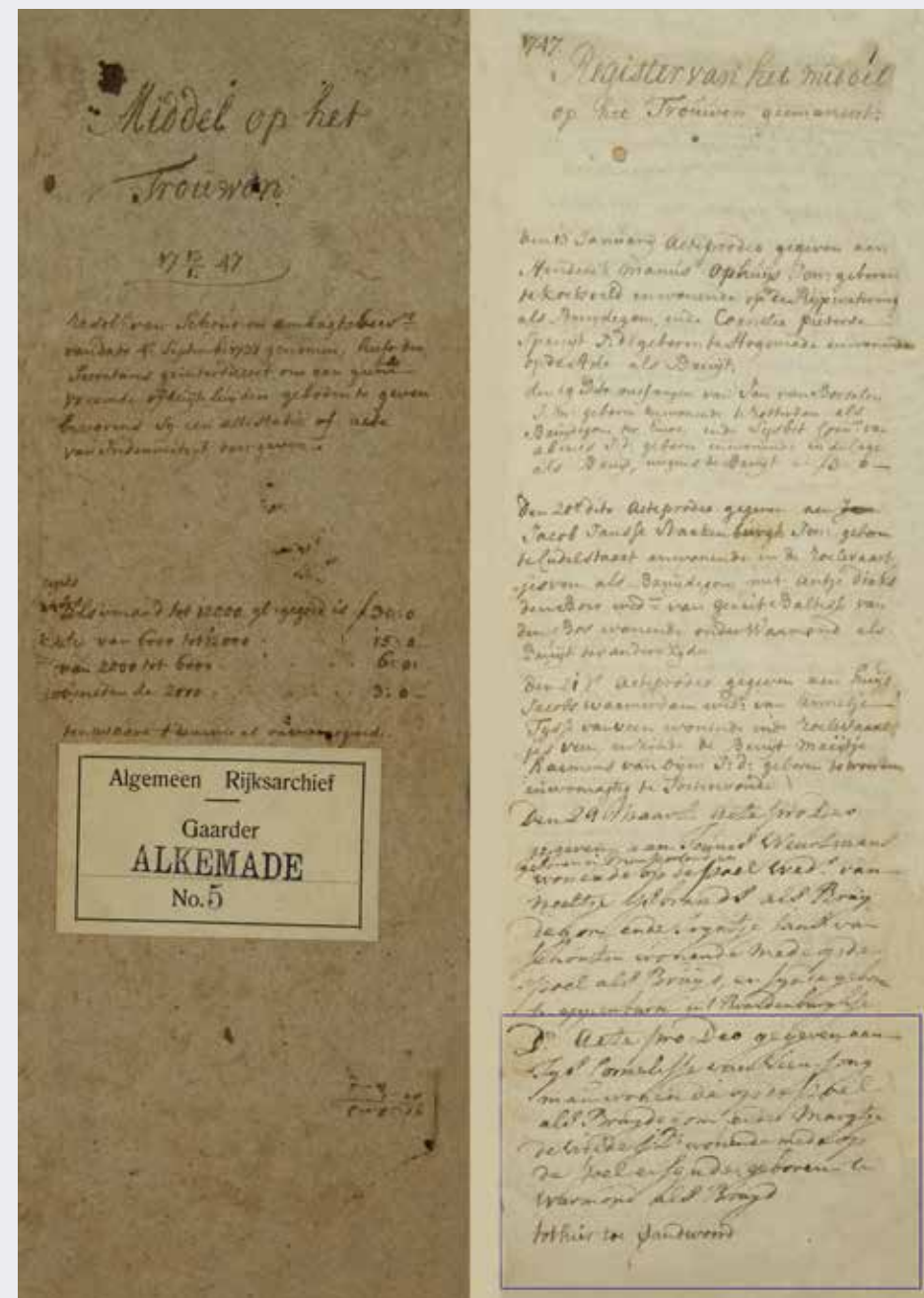
Het opmaken van deze akte gebeurde pro deo, hetgeen vanuit het Latijn letterlijk 'voor God' betekend. De uitdrukking vindt haar oorsprong in de opvatting dat goede werken voor de armen die door hen niet betaald konden worden, uiteindelijk door God zullen worden beloond. Een gaarders archief betreft doorgaans een opsomming van accijnzen, pachten

of belasting welke een ingezetene verschuldigd was. Denk hierbij ook aan een bedegaarder, belastinggaarder, brieven-gaarder, pondgaarder of een tolgaarder. Zo betaalde je ook impost (vorm van belasting) op het trouwen en begraven. De belasting op de ondertrouw werd voor het eerst geheven in 1703.

Volgens de ordonnantie van 26 oktober 1695 werd de impost op trouwen en begraven of het vervoer van een lijk verdeeld over verschillende klasse:

- Bij een inkomen van 800 gulden per jaar, of een gegoedheid van boven de 12.00 gulden betaalde men 30 gulden aan impost.
- Bij een inkomen van 400-800 gulden per jaar, of een gegoedheid tussen de 6.000 en 12.000 gulden betaalde men 15 gulden aan impost.
- Bij een inkomen van 200-400 gulden per jaar, of een gegoedheid tussen de 2000 - 6000 per jaar betaalde men 6 gulden
- Bij een inkomen beneden de 200 gulden per jaar, of een gegoedheid beneden de 2000 gulden per jaar betaalde men 3 gulden.

In geval van armlastigheid werd men vrijgesteld van het betalen van impost, men viel dan onder de klasse pro deo. Het woord 'gegoedheid' verwijst naar iemands vermogenstoestand in geld of bezittingen. Synoniem refererend aan iemands rijkdom of welgesteldheid. Gezien de term 'pro deo' bij deze akte mogen we concluderen dat dit echtpaar arm was en nagenoeg geen geld had.

Register Middel op het trouwen (ondertrouw), Tijs Cornelisse van Veen en Margtje de Wild 24 maart 1747. Algemeen Rijksarchief Gaarder Alkemade No. 5. Bron: Erfgoed Leiden en Omstreken

Bij dit huwelijk werd Claartie Dirks als getuige genoemd, achter haar naam staat de opmerking 'geestelijk dochter' (filia devota) vermeld. Het ging hierbij om particuliere ongehuwde vrouwen welke de wens hadden zich intensief aan het geestelijk leven te wijden, echter zonder zich aan te willen sluiten bij een kloostergemeenschap. Zij legden ten overstaan van een priester een kuisheids-gelofte af. Geestelijke dochters werden in de 18e eeuw ook wel 'klopje' of 'kwezel' genoemd. Deze geestelijke dochters klopten heimelijk aan de deur bij katholieke huizen, om zo de geheime plaats van de eredienst door te geven. Het was in de 17e eeuw verboden om Katholieke kerkdiensten in het openbaar te organiseren.

DE OUDVADER EN -MOEDER VAN MARTINUS MATTHEUS.

Zijn oudvader was Cornelis Thijsse van Veen. Hij werd op 20 november 1694 gedoopt in Rijpwetering in de Poel en overleed op 10 augustus 1762 in de Poel en begraven te Sassenheim. Op 6 mei 1721 huwde hij te Alkemade met Anna Cornelisdr. Pot. Zij werd rond 1700 in Nieuwkoop gedoopt en overleed op 24 juni 1743 in de Poel. Met de Poel wordt naar alle waarschijnlijk een geografische aanduiding bedoeld van een specifiek deel van het dorp Rijpwetering. Het gezin kreeg tussen 17 september 1722 en 4 september 1730 vijf kinderen.

Op 19 oktober 1744 huwde Cornelis Thijsse voor de tweede keer met Aaltje Karels-

dr. Kelder, gedoopt in Ibbenbüren (Duitsland). In dit gezin zouden nog eens zes kinderen worden geboren. Aaltje overleed op 2 april 1772 te de Poel, op deze datum werd haar lijk aangegeven door haar zoon Carolus Corneliszn (Karel), die gedoopt was op 30 juni 1748 te Rijpwetering, Aaltje werd in Sassenheim begraven.

DE OUD GROOTVADER VAN MARTINUS MATTHEUS.

De oud groot vader was Thijs Corneliszn van de Poel van Veen, hij werd rond 1665 te Alkemade gedoopt en zou op 20 maart 1705 in Lijclaessloot (Lijkersloot) overlijden. Hij huwt op 9 mei 1690 te Alkemade met Maria Michielsdr van der Stijn. Zij werd gedoopt in 1667 te Rijpwetering en overleed aldaar op 27 mei 1713.

Het is aannemelijk te veronderstellen dat Thijs Corneliszn (van de Poel) van Veen qua werkzaamheden wellicht relaties heeft gehad met de veenwinning. Rond de Googh polder was er sprake van veenwinning en er ontstond een kleine buurtschap. Onder de 161 inwoners werden veel 'arbeiders, onvermogens en armen' geteld.

HET GEZIN VAN MARTINUS MATTHEUS VAN VEEN EN HELENA GIJSBERTA SMITS

Martinus Mattheus is vierentwintig jaar bij dit huwelijk, zijn bruid is achtentwintig jaar. In dit huwelijk worden tussen 29 januari 1896 en 8 maart 1907 tien kinderen geboren. Waarvan vervolgens twee zoons, Wilhelmus Johannes en Theo-

Huwelijksakte Tijs Cornelis van Veen en Maartie de Wild 9 april 1747
Bron: Erfgoed Leiden en Omstreken DTB vrouwen Alkemade (Rijpwetering), Archief 170.1.05 inventarisnr. 18.

dorus Cornelis te boek staan als visser. Drie van hun broers zijn resp. boter-, kaas- en eierenboer geworden.

Op 9 juni 1927 trouwt de zus van Martinus Mattheus, Anna Maria Carolina van Veen met Johannes van Esveld, ze zijn beiden dan 21 jaar. Na het overlijden van zijn moeder Elisabeth Maria Steng in juni 1925, werd Johannes van Esveld eigenaar en kastelein van het café Het Blesse Paard in Stompwijk.

In het adresboek van 1961 van Leidschendam staat alleen nog Theodorus Hendrikus van Veen vermeld als visser. Hij woonde op de Doctor van Noordstaat 47 en was een zoon van Martinus Mattheus van Veen en Helena Gijsberta Smits. Bij de vermelding in het adresboek van 1961 was Theodorus Hendrikus van Veen zeventenvijftig jaar.

DE VERKOOP VAN (RIVIER)VISCH IN HET VERLEDEN.

Vis is vanwege zijn eiwitrijke voedingswaarde al vele eeuwen een belangrijke voedselbron geweest. De vis werd regelmatig aangeboden op markten of andere centraal gelegen 'verkooppunten'.

In 1766 legt de prentkunstenaar, cartograaf, uitgever en boekhandelaar Jan (Iven) Besoet een tafereel vast van de Groote of St. Jacobskerk met de vischmarkt in Den Haag. De stenen pomp, geheel rechts op deze afbeelding, verschaft gekoeld water waarmee de vis kon worden afgespoeld.

In het jaar ACHTTIENHONDERD ZES EN NEGENTIG,
den Tweeden — der maand Januari — zijn Voor Ons
Aanwezende van den Burgerlijken Stand der Gemeente STOMPWIJK, in het Huis der Gemeente
voorzien, ten einde een Huwelijk aan te gaan:
Martinus Mattheus van Veen
oud Verrechter van — jaren, van beroep Vischhandelaar
geboren — en wonende te Stompwijk
meesterjarige zoon van Johannes van Veen overleden en
van Catharina Willemina, vischverkoopster wonende
te Stompwijk.

en Helena Gijsberta Smits,
oud Acht en veertig — jaren, van beroep —
geboren — en wonende te Stompwijk
meesterjarige dochter van Hendrik Smits, kassier
en van Catharina van der Meulen, Zoon van
Stompwijk
Zij hebben zij tot dat einde aan ons Overgelegd
de eerste Comparante, de Akte van Hare Geboorte, die van
het overlijden van Zynen vader, het bewijs dat hij heeft
voldaan aan Zyne Verplichtingen ten aanzien van de
nationale schuld, als mede de Verklaring van den
meesterjarige zoon van het bevoegd Verrechter en Zynen
tot het aangaan van het huwelijk.
De tweede Comparante, de Akte van Hare Geboorte.
De meester van de eerste Comparant en de Giffers van
de tweede Comparante, alhier tegenwoordig, hebben klaarden hun
tot Stemming te geven, tot de Voltrekking van dit
huwelijk.

Daar geen betwisting tegen de uittrekking van dit huwelijk ter Onzer kennis zijn gebracht,
en de afkondigingen in deze Gemeente

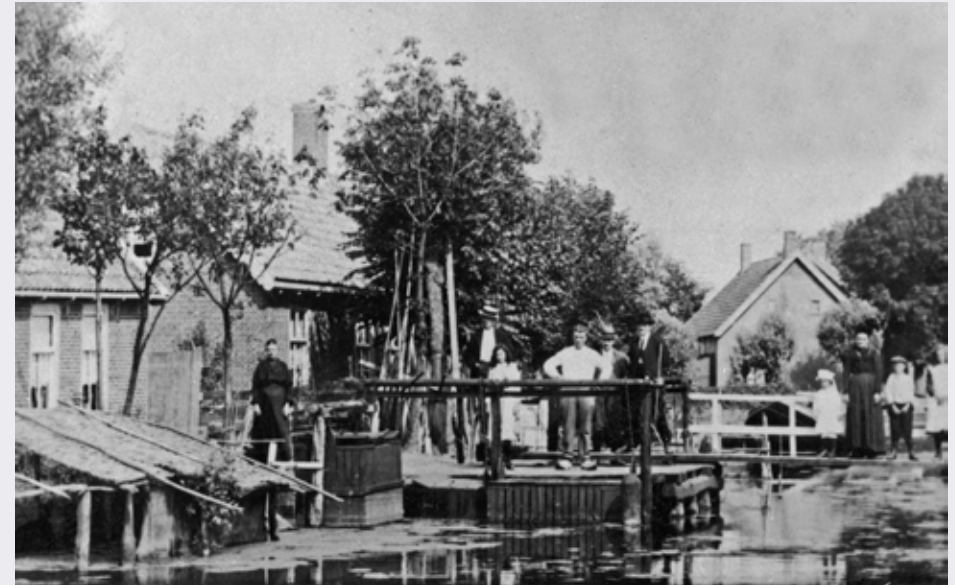
op Zondagen, den Tweeden twintigsten en den negen en twintigsten
der maand December des Voorsz. jaars,
zonder stuiting zijn afgelopen, hebben Wij de Comparanten in het openbaar afgevraagd, of zij
elkander aanneemen tot Rechtgenooten en getrouw de plichten zullen vervullen, als door de wet
aan den huwelijken staat zijn verbonden. Nadat dese vragen door beiden toestemming beantwoord
zijn, is door Ons in naam der wet verklaard, dat zij door den echt aan elkander zijn verbonden.

Waarvan dese Akte is opgemaakt in tegenwoordigheid van:
Johannes Antonius van Oosten oud Acht en veertig jaren
Johannes Antonius Schreurs Schreurs van Oosten
oud Acht en veertig jaren, Louis Louis van Oosten
Constantijn Grootpeper oud Acht en veertig jaren
Willem van Oosten en Pieter Blom oud twee en veertig
jaren Verrechter, allen Wonende te Stompwijk
Zijnde geen der Vier geluygen aan partijen
verrechter.

Na voorlezing in deze Akte door Ons onderzocht met de Comparanten
de Giffers van de tweede Comparante, verklaarden
de meester van den eerste Comparant met te kunnen
lechten, Zynen Ongevoel en het schrijven.

M. J. van
H. J. Smits
W. J. van Oosten
A. J. van Oosten
C. Grootveldt.
P. Blom

Gemeentearchief

Woningen aan de Dr. Van Noortstraat aan de noordzijde te Stompwijk in 1923. Links op de foto zien we een houten en rietgedekte overkapping, dit was de visbunnen waar de familie van Veen zijn levende vis in bewaarde. Een visbunnen kan bestaan uit verschillende compartimenten.
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Het visbedrijf van de familie van Veen te Stompwijk in 1925. Aan tafel zien we van links naar rechts: Leen Borst, de zoon Hendrikus (Henk) Johannes van Veen, staande waarschijnlijk moeder Helena Gijsbertus van Veen-Smits en in de boot zoon Wilhelmus (Willem) Johannes van Veen.
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Adresboek Stompwijk uit 1931 familie Van Veen
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

W. TH. VADER
VEENESTRAAT 77 — LEIDSCHENDAM
CARROSSERIE EN WAGENBOUW
— VRAAGT OFFERTE —

Steevers, Ch. Chr., timmerman, Tedingestr. 42.
Steen, P. M. van, veeh., Meer en Geerweg 10.
— geb. Rotteveel, Wed. v. d., Stompw.w. 149.
Steeneneveld, A. H., Wilsveen 31.
— D., veehouder, Oostvlietweg 25.
Steenis, A., conducteur, Broekweg 58.
Stein, P. J. H. van, tuinder, Stompw.weg 183.
Stierk, J., conducteur, Broekweg 44.
Stijger, L., veehouder, Stompw.weg 191.
Stoomgemaal (Starrevaart), Stompw.weg 11.
Stoomgemaal, Westeinderweg 4.
Stout, G. A., Park Leeuwenbergh 9.
Strickling Sr., Job. A., oud ind. ambt., Veenestraat 64.
— B. H., mr. schilder, glazenmaker en behanger, Veenestraat 64.
— Meij. J. A., ambt. pensioenfonds, kol. landsdienaren Haag, Veenestraat 64.
— Jr., J. A., ambt. dept. van buitenl. zaken, Haag, Veenestraat 64.
Struick, A. A., bureau ambt., Westvlietweg 79.
Stijman, L. C., bakker, Stompw.weg 152.
Suiker, Meij. C. M., Sluisplein 17.
Sukerland, J., koopman, Stompw.weg 288.
Suyten, Wed. W. J., winkelierster, Stompw.weg 160.
Swieten, A. van, veehouder, Stompw.weg 203.
— H. C., winkelier, Stompw.weg 175.

T

Tas, E., los werkm., Achterweg 16.
Tettero, C., landbouwer, Leidsche kade 5.
Teunissen, A., kleermaker, Veenestraat 7.
— B., Veenestraat 13.
— C., Veenestraat 98.
Thomas, J., Westvlietweg 88.

HEEREN- EN KINDERKLEEDING
HOEDEN, PETTEN — VLOERKLEEDEN

C. J. VAN VEEN

VEENESTRAAT 37 — LEIDSCHENDAM

Tilburg, Th., tunderaknecht, Veenweg 19.
Timmers, G., bureau ambt., Westvlietweg 93.
— L., metselaar, Tedingestraat 62.
Tintelen, C. van, conducteur, Broekweg 128.
Toot, P. v. d., los werkm., Delftsche kade 17.
— M. v. d., timmerman, Sluisplein 7.
Tol, H. van, rijksveldw., Kostverlorenweg 6.
Tongeren, M. van, Veenestraat 42.
Trommel, H., agent van politie, Westvlietw. 130.
Troost, I., schipper, Veenestraat 9.
Tour, L., bankwerker, Broekweg 24.
Tuit, M. J., veehouder, Oostvlietweg 30.
Turkenburg, A., veehouder, Meeslouwersweg 5.

U

Uiterlinde, W. J., veehouder, Westvlietweg 74.
Uphus, J., Tedingestraat 54.
Utzendahl, J., glazenmaker, Tedingestraat 26.

V

Vader, W., wagenmaker, Veenestraat 77.
Valentin, J. B., tuindersarb., Vlietweg 126.
Veenen, C. v. d., los werkm., Veenestraat 121.
Veelestarf, A., bloemist, Westvlietweg 70.
Veen, P. Th. van, l. werkm., Achterweg 41.
— W. B. van, veehouderskn., Broekweg 176.
— H. J. van, wegwerker, Broekweg 182.
— Wed. E. van, Broekweg 186.
— C. J. van, manufacturier, confectie, Veenestraat 37.
— C. van, slager, Stompw.weg 196.
— G. J. van, boterh., Stompw.weg 119.
— H. van, opperman, Veenestraat 101.
— Job. van, winkelier, Veenweg 14.
— Meij. J. A., Veenweg 16.

— J. van, vischer, Stompw.weg 97.
— J. van, veehouder, Stompw.weg 202.
— J. J. van, boterhandl., Stompw.weg 126.
— M. van, geb. Bierhuizen, veehoudster, Stompw.weg 47.
— M. M. van, vischer, Stompw.weg 99.
— Wed. Th. van, Stompw.weg 125.
— Veele, C. v. d., Park Leeuwenbergh 66.
— Vellingsgebouw, Westvlietweg 2.
— Velde, M. M. v. d., barbier, Veenestraat 25.
— Velderman, C., Westvlietweg 39.
— Veldhoven, S. P., Veenweg 68.
— Veldhuizen, J. C. W., Delftsche kade 12.
— A. J. van, koopman, Meer en Geerweg 19.
— M. J., tuinbaas, Westvlietweg 149.
— Veltkamp, H., timmerman, Broekweg 10.
— Ven, P. v. d., le commiss. ter secr., Park Leeuwenbergh 15.
— Verbaan, J. L., conducteur, Broekweg 78.
— Verberg, geb. Janson, Wed., veehoudster, Stompw.weg 146.
— Verdouw, M. G., schipper, Leidsche kade 37, telef. 69.
— A. M., chauffeur, Veenestraat 34.
— J., schilder, Tedingestraat 92.
— H. C., schipper, Leidsche kade 30.
— J., Leidsche kade 19.
— Verhage, Th., conducteur, Broekweg 98.
— J. W., veehouder, Stompw.weg 43.
— Wed. C., Broekweg 49.
— Verhagen, C. J., melkrijder, Stompw.weg 84.
— C. J., veehouder, Westeinderweg 8.
— G., los werkm., Stompw.weg 65.
— J. H., veehouder, Stompw.weg 72.
— M., schipper, Stompw.weg 268.
— geb. Verweij, Wed., winkelierster, Stompw.weg 180.
— W. C., melknecht, Stompw.weg 18.
— Verheul, H., Wilsveen 19.
— J., Veenweg 21.
— Verheijen, H., conducteur, Broekweg 28.
— Veurische vleeschwarenfabriek, N.V., Leidsche kade 6. Telef. 101.
— Verlaan, P., bierhottelaar, Veenestraat 43, telef. 75.
— C., schilder, Veenestraat 63.
— H., chauffeur, Veenestraat 32.
— M., kantonier, Oostvlietweg 10.
— Meij. P. H., Veenestraat 2.

— Vermeer, A., schoenmaker, Veeustr. 30, tel. 50.
— Wed. A., Leidsche kade 16.
— J., Leidsche kade 24.
— W., koopman, Delftsche kade 13.
— Jac., los werkm., Delftsche kade 35.
— W., fruithandelaar, Sluisplein 4.
— Vermeulen, D. P., reiziger, Park Leeuwenb. 19.
— Versteeg, A., schipper, Oostvlietweg 12.
— Verweij, Meij. M., Stompw.weg 145.
— Verzet, A. H. P., Tedingestraat 16.
— Veth, J. J., koopman, Meeslouwersweg 2.
— Vieveen, W., tuinder, Stompw.weg 32.
— Vink, K., correspond., Westvlietweg 33.
— Visser, C., jager, Achterweg 9.
— D., ploegbaas, Polderweg 2.
— K., los werkm., Broekweg 43.
— K. Sr., melkventer, Delftsche kade 36.
— J., Veenestraat 139.
— Visschers, J., conducteur, Broekweg 73.

— Vitters, P. J., Virulylaan 6.
— Vliet, A. M., timmerman en sannenier, Veenestraat 47.
— J. J., schilder, Sluisplein 18.
— Vlaardingebroek, spoorweg, Broekweg 89.
— Vliegen, R. van, conducteur, Broekweg 92.
— Vliet, A. C., veehouder, Meer en Geerweg 21.
— Th. van, Stompw.weg 117.
— W. A. van, boterh., Stompw.weg 238.
— Vlooswijk, Joh., tuinderskn., Polderweg 8.
— Voerman, J., Mr. bankw., Westvlietweg 6.
— Vogelara, J., schipper, Meerlaan 43.
— D., machinist, Westeinderweg 6.
— G., los werkm., Stompw.weg 62.
— H. J., los werkm., Stompw.weg 294.
— J., los werkm., Stompw.weg 95.
— Vogels, G. W., veehouder, Wilveen 63.
— Voorsluijs, G., rijwielerherst., Veenestraat 26.
— Voort, L. J. v. d., veeh., Meer en Geerweg 2.
— P. J. v. d., Veenestraat 134.
— Vorselen, Ph. Th. van, bankw., Broekweg 3.
— Vos, H., bakker, Broekweg 158.
— Vrede, Wed. A. de, Broekweg 184.
— de fam. A. J. en H., veeh., Veenweg 118.
— C. H. de, Veenestraat 85.
— C. N. de, veehouder, Veenweg 114.
— G. C. de, molenaarskn., Veenweg 72.
— J. de, Veenweg 66.
— J. C. H. de, veehouder, Veenweg 37.
— J. S. de, los werkm., Veenweg 92.
— J. de, veehouder, Veenweg 116.
— P. L. de, veehouderskn., Polderweg 10.
— W. H. de, boterh., Veenweg 78.
— geb. v. d. Sman, Wed. de, veehoudster, Veenweg 120.
— Vreeswijk, C. Th., klompenhandelaar, Meer en Geerweg 15.
— Vreugdenhil, D., Stompw.weg 34.
— Vries, J. de, conducteur, Tedingestraat 96.
— Vrouwenraad, H., los werkm., Meer en Geerweg 37.
— Vrij, J. M., veehouder, Veenweg 7.
— M. P., veehouder, Veenweg 39.

W

— Waaijer, A., boterh., Stompw.weg 186.
— Azz., C., boterh., Stompw.weg 159.
— G. M., veehouder, Wilsveen 39.
— M. H., boterh., Stompw.weg 108.
— M. J., veehouder, Wilsveen 5.
— G. J., koopman, Westvlietweg 36.
— Wed. Th., boterh., Wilsveen 13.
— Th., koopman, Stompw.weg 39.
— Waltman, M., boerenarb., Wilsveen 27.
— Warmenhoven, J. A., tuinder, Veenestraat 114.
— Warmerdam, J. A., veehouder, Stompw.weg 33.
— bur. ambt., Park Leeuwenbergh 70.
— M. A., veehouder, Oostvlietweg 52.
— Warnaar, Wed. P., Veenestraat 36.
— Warnar, geb. Bogmans, M., Park Leeuwenb. 31.
— Watermachine, Veenweg 33.
— Weers, A., Westvlietweg 143.
— Welboren, J., veehouder, Westeinderweg 1.
— Weenveen, Wed. J., Kostverlorenweg 18.
— J. H. van, bakker, Achterweg 19.
— P. van, timmerman, Stompw.weg 59.
— Wessel, Wed. H., Veenestraat 20.

Rond het begin van de 20e eeuw verdienden vele handelaren en visverkopers hiermee hun brood. In de loop van de tijd zijn er vele vorderingen vastgesteld en uitgevaardigd om zo te komen tot een doelmatige bescherming van de visstand. In de inventaris van het archief van Leidschendam, over de periode 1579-1938 vinden we bij inventarisnummer 799 archiefstukken over de verpachting van het viswater van Stompwijk over de periode 1878-1933.

De aanvoer van verse vis was talrijk en werd zowel door molenaars en landeigenaren ter beschikking gesteld. Veel poldermolenaars verdienden bij door de verkoop van zelf gevangen paling in de smalle molengang naast hun molen. Op kasteel Duivenvoorde werd tegen betaling een vispacht afgegeven om te mogen vissen in o.a. de Leidse Vliet. Maar ook in de Noordvenen van Veur werd druk gevestigd. De Noordvenen was het gebied van de huidige Zijdesingel richting de Schenk en de Veenwatering.

Maar ook enkele Veurse bouwlieden van de bouwmanswoningen Rusthout, Amstelwijk en de Kooijwoninghe profiteerden van de visstand. In de brede sloten welke hun land omringden gaven zij tegen betaling toestemming aan derden om hier op paling, baars, brasem, karper, zeelt en snoek te mogen vissen.

De oudste vismarkt was die van Amsterdam, al vanaf de middeleeuwen werd de vis naar de Dam gebracht om daar,

gelegen op overdekte toonbanken, verhandeld te worden. In de loop der tijd kwamen er steeds meer regels over de afmeting van de vis en de manier waarop gehandeld diende te worden. Deze regelgeving werd door middel van keuren of ordonnanties duidelijk gemaakt. Maar ook de visvrouwen moesten dagelijks na het einde van de markt de visbanken 'van alle doode visch/ grom ende andere onreynigheyt gesuyvert ende schoon gemaect' hebben. Het afval werd door een knecht in een kruiwagen naar de stadsvuilnisschuit gebracht, maar ook de ooievaars hielpen op de markt graag mee met het opruimen van het visafval.

Met de huidige koeltechnieken reist de vraag, hoe men in de vorige eeuwen de aangeboden 'verse' vis goed en eetbaar hield. Een van de oudste technieken was het drogen of roken van vis. Maar ook het inleggen met zout, suiker, azijn of alcohol werd veelvuldig toegepast. Het heeft nog altijd de voorkeur om vers gekochte vis direct klaar te maken en lekker van te smullen.

KOOKBOEKEN EN RECEPTEN.

Kopen van de vis was één, maar wat ging je er thuis mee doen? Ook in de 19e eeuw kon men, als dit nodig was, terugvallen op goede en betrouwbare kookboeken. Een bekend maar vooral praktisch kookboek uit het begin van de 19e eeuw was 'Aaltje de volmaakte en zuinige keukenmeid'. De tweede druk van dit kookboekje verscheen in 1804. In datzelfde jaar werd te Stompwijk de opa van Martinus Mattheus, Jacobus (Jacob) Janz van Veen

De visbanken aan de Schoolstraat hoek Riviervismarkt in Den Haag, geheel rechts de Grote of St. Jacobskerk, Iven Besoet, 1766. Bron: kaartencollectie Haags Gemeentearchief HGA 004018725.

Draaikom bij den Leytsche Dam met de visbanken in 1755, Paulus Constantijn La Fargue. Jan (Iven) Besoet (de kunstenaar van de gravure boven op deze pagina) heeft in de 18e eeuw ook enkele werken in Leidschendam gemaakt, zo kennen we de in 1755 vervaardigde gravure 'gezicht van den Leidschendam'. In datzelfde jaar legde de Nederlandse kunstschilder, etsen en tekenaar Paulus Constantijn La Fargue de verkoop van vis vast 'rond den Leytschendam'. De visverkoopster legde haar vis ten verkoop op de visbanken, op een steenworp afstand van de Hervormde kerk. Op de houten bank naast de lantaarnpaal rechts staat nog een rieten mandje met vis. Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

A A L T J E, DE VOLMAAKTE EN ZUINIGE KEUKENMEID;

Leerende het braaden, koken, stoven, inleggen, confijten, droogen, enz., van alle spijzen, die 'er in eene burgerkeuken worden toebereid,

OP DE ZUINIGSTE, GEMAKLIJKSTE, EN SMAAKLIJKSTE WIJZE:

Benévens nog een aantal beproefde en heilzame huismiddelen.

TWEDE, VEEL VERMEERDERDE, EN
VERBETERDE DRUK.

Te AMSTELDAM, bij
J. B. E L W E.
1804.

(94)

NOVEMBER.

KABELJAAUW en } zie de maand Januarij.
STEUR : }
SCHOL, }
BOT, en } zie de bereiding van deeze vischen
SCHELVISCH: } onder de maand April.

DECEMBER.

KABELJAAUW, } bereidt men, zoo als onder Januarij
SPIERING, en } gezegd is geworden: *ij-bokking*
IJ-BOKKING, } éven zoo als *bokking*.
BOT en }
SCHELVISCH: } zie de maand April.

HET BEREIDEN

VAN

RIVIERVISCH.

JANUARIJ.

BRAASSEM.

1. *Gekookt*. Om deeze visch te koken, schraapt men 'er de schubben schoon af, en haalt 'er de gal zeer voorzichtig uit; wasch ze daarna schoon en helder, en kook ze in water, waarin zout gedaan is, gaar.

Men eet de gekookte braassem met eene *pietercélie-faus*, richt de visch aan, en giet 'er de faus overheen.

2. *Op den rooster gebraden*. Schraap de braassem wél af, en snijd de zijden van dezelve open; doop ze dan in gesmolten boter, en leg ze op den rooster,

(95)

ze geduurig met de boter bedruipende, tot dat de visch gaar is.

Men eet ze met eene faus, die men op het art. *bruine faus bij braassem* kan naazien.

3. *Gebakken*. Schraap en zuiver de visch wél, snijd ze in, en bestrooi ze met zout, de hoeveelheid van hetzelfde naar den smaak; laat 'er dus eenigen tijd het zout intrekken, droog ze daarhaaf af, en wentel ze in meel, dat te vooren met gestampte beschuit gemengd moet wezen. Men bakt deeze vischen vervolgens in boter gaar.

VOORN.

1. *Gekookt*. Men kookt de voorn éven als de braassem, kerft ze éven zoo, en kookt ze gaar in water en zout.

Men eet de gekookte voorn met eene *mostaard-* of ook wel met eene *pietercélie-faus*.

2. *Gestofd*. Wasch de voorn schoon, haal, door de kieuwen, 'er het ingewand uit, en bespreng ze met zout; leg dan de visch in eenen koperen schotel, en doe 'er wat gestoten beschuit, wat kruidnagelen, en foelij naar uw' smaak, bij. Men stoft ze voorts met water, met azijn, of met boter, en doet in de faus een weinig gekorven pietercélie. Als men aanricht, kan men rondsom den rand van de schotel eenige schijffens citroen leggen.

3. *Gebakken*. Schraap de voornen schoon, haal 'er de gal uit, bestrooi de visch met fijn zout, en laat ze aldus eenigen tijd staan; droog ze dan met een' schoonen doek af, wentel ze in meel, en bak ze gaar in boter.

FEBRUARIJ.

PALING, of AAL.

1. *Blaauw gekookt*. Haal de paling af, en grom ze

De
VERSTANDIGE KOCK,
 Oft Sorgvuldige Huyshoudster :

Beschrijvende / hoemen op de beste en beguaemste manier / alderhande Spijsen-
 sal koocken / stoooven / braden / backen en bereyden ; met de Saussen daer toe die-
 nende. Seer dienstigh en profytelijck in alle huyshoudingen
 Oock om veelderleye slagh van TAERTEN en PASTEYEN toe te stellen.

Vermeedert met de Winter - provisie / ende

S L A C H T - T Y D T.

Als de kennis van de Fongi oft Campernoilien , ende des selfs regeringhe.

Wier is achter by-ghevoeght / de

VERSTANDIGE CONFITUURMAKER.

Onderwijfende / hoemen van veelderhande Wurchten / Wortelen /
 Bloemen en Bladen &c. goede en nutte Confituren sal
 konnen toemaken en bewaren.

Kookboek 'de verstandige kock oft Sorgvuldige huyshoudster', 1668.

Bron: website: Uit de oude koektrommel.

geboren, hij zou later vischkoper van beroep worden.

Men hechtte door de eeuwen heen veel waarde aan het feit dat een huysvrouw goed kon koken. Het eerste officiële kookboek stamt uit het midden van de 17e eeuw en draagt de titel 'De verstandige kock oft sorgvuldige huyshoudster'

We moeten bij genoemde kookboeken, dat geldt met name voor het kookboek uit 1668, bedenken dat alleen de gefortuneerde bevolking toegang had tot een kookboek. Het kookboek fungeerde vaak als statussymbool, men was vermogend genoeg om deze kostbare kookboeken aan te schaffen. Maar het zei inhoudelijk niets over hun kennis en eetgewoonten. Op het platteland leefde men van de opbrengsten van het land en van het vee. Al vanaf kleins af aan wist men welke bereidingswijze of wijze van conservering op deze producten konden worden toegepast.

Slechts enkele straatnaamborden in het recreatiegebied 'De Vlietlanden', herinneren ons nog aan de roemrijke tijd van de handel in 'riviervisch' zoals deze eeuwenlang door menig voorouder werd uitgeoefend. We vinden in genoemd gebied straatnamen als het Baarspad, Bleipad, Brasempad, Karperpad, Rietvoornpad, Snoekpad, Paling pad en het Zeeltpad.

Idsard Bosman

KRONIEK EENER KAPPERSFAMILIE

Aan de hand van levendige verhalen en de vele grappige anekdotes, welke ik mocht optekenen bij monde van de twee nog in leven zijnde nazaten van kapper Ruiterman, wil ik u samen met mijn mede-auteur Idsard Bosman, meenemen in de geschiedenis van deze kappersfamilie.

Martinus (Rinus) Bernardus Ruiterman wordt op den zevende maart des voor

middags ten halfzeven geboren in het huis aan het Bagijnhof wijk 7 No. 37 te Delft.

Zijn vader Gerhardus Bernardus Ruiterman, op dat moment 29 jaren en bediende van beroep, geeft de geboorte van zijn zoon aan op 7 maart 1889 bij de burgerlijke stand van Delft. Het eeuwenoude Bagijnhof in Delft is gelegen tussen de Oude Delft en de Phoenixstraat.

51

N° 199 In het jaar een duizend acht honderd negen en tachtig,
den zevende der maand Maart is voor ons
ondergeteekende, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand van Delft verschenen: Gerhardus
Bernardus Ruiterman beoefende _____
omdat _____ jaren, wonende alhier, welke
ons heeft verklaard, dat Maria Johanna van der List zijne
ochter van de leeftijd _____
op den zevende dezer maand des middags ten halfzeven
ure, is verlost in het huis aan het Bagijnhof wijk _____ nummer
zeven alhier, van een Kind van het manneljk geslacht,
waaraan de voorna Martinus Bernardus heeft gegeven.
De gemelde verklaring is geschied in tegenwoordigheid van Semmelius van der
List oud _____ jaren,
en van Johannes Schultman van de List oud _____ en
_____ jaren, _____
wonende alhier.
En _____ deze akte na voorlezing
nevens ons onderteekend.
G. B. Ruiterman
L. v. d. List J. v. d. List M. M. M. v. d. List

Geboorteakte Martinus Bernardus Ruiterman, 7 maart 1889
Bron: Stadsarchief Delft.

N° 4. In het jaar een duizend acht honderd vijf en tachtig,
den _____ der maand November des
van _____ middags ten _____ ure, _____ voor ons ondergeteekende
Burgemeester, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente
Hof van Delft, verschenen:
Gerhardus Bernardus Ruiterman oud _____ jaren,
beoefende _____ geboren te _____ wijk _____ te Delft,
_____ jaren en _____ maanden. En van Martinus Ruiterman,
_____ geboren, wijk _____ te Delft en van Semmelius
van _____ wijk, overleden.
En:
Maria Johanna van der List, oud _____ jaren,
_____ geboren, wijk _____ te Delft, wijk _____ alhier,
_____ jaren en _____ maanden. Doch van Johannes
van de List, _____ wijk _____ en van Kornelis
van _____ wijk, beide overleden.
govende zij Comparanten hun verlagen te kennen, om over te gaan tot de voltrekking
van het door hen voorgenoemen huwelijk, waarvan de afkondigingen overeenkomstig
de Wet zonder staiting zijn gedaan van het Raadhuis binnen de Gemeente op
Zondag den _____ en _____ November des jaars
_____ te Delft op deszelfs _____ wijk _____
_____.
En hebben zij Comparanten tot gemeeld einde aan ons overgelegd:
van _____ wijk _____ van den Comparant, van _____ wijk _____ dat
_____ van de Wet op de _____ _____ is
_____, en _____ van _____ wijk _____ en
van _____ wijk _____ van den Comparant.
_____

Huwelijksakte van Gerhardus Bernardus Ruiterman en Maria Johanna van der List, 11
november 1885. Bron: Stadsarchief Delft.

www.destoof.nl
Stompwijkseweg 18c, Leidschendam

sinds 1982

DE
Stoof
meubelmakerij
& showroom

o.a. kamers en suite | tafels | wandkasten
TV-/audiomeubels | dressoirs
inloopkasten | linnenkasten

Met liefde gemaakt

De ouders van Martinus Bernardus, Gerhardus Bernardus Ruiterman en Maria Johanna van der List, zouden enkele jaren eerder op 11 november 1855 voor den gemeente Hof van Delft in het huwelijk treden.

We lezen in deze akte dat de vader van Maria Johanna, Johannes van der List, op dat moment kleebleker van beroep was. Hij was eigenaar of ondernemer van een bedrijf waar men (gewassen) lijfgoederen bleekte.

Het gezin van Gerhardus Bernardus Ruiterman en zijn vrouw Maria Johanna van der List hadden bij de geboorte van hun zoon Martinus Bernardus al een dochter met de naam Hendrika Cornelia, zij werd op 15 september 1886 geboren in wijk 3 no.150 te Delft.

Uit het bevolkingsregister van Delft over de periode 1876-1892, blijkt dat het gezin Ruiterman - van der List zich op 7 mei 1887 vanuit de Hof van Delft hebben laten inschrijven in Delft. Slechts enkele maanden later, op 3 september 1887 zou hun zoon Johannes Arnoldus aan het Bagijnhof wijk 7 no. 37 worden geboren. De geboorteverklaring wordt mede door Johannes en Leonardus van der List ondertekend, beide zijn bleekers van beroep en wonen te Hof van Delft.

Naast genoemde kinderen zou het gezin in 1890 verblijd worden met de geboorte van hun zoon Hendricus Aloysius. Ook hij werd net zoals zijn broers geboren in wijk 7 no. 37 aan het Bagijnhof te Delft.

Maria Johanna van der List zou de gezegende leeftijd van 92 jaar bereiken, zij overlijdt op 11 februari 1954.

Zoekend naar een broodwinning om in eigen nering te voorzien, raakte Martinus Bernardus Ruiterman als 16-jarige jongen verzeild in Veur. Het verhaal gaat dat hij op niet al te best schoeisel van Delft - beginnend langs de Delftse Vliet - het flinke stuk gelopen heeft om uiteindelijk "daar by den Leytse Dam" verzeild te geraken. Bij meerdere middenstanders rondom de Dam kreeg hij nul op rekest maar uiteindelijk werd zijn zoektocht beloond en mocht hij als 'inzeper' beginnen bij kapper Van Riel.

Ervaring in het kappersvak werd niet zozeer vereist. Wat wel in het voordeel van Rinus pleitte was dat hij kon klaverjassen, zodat hij de vierde speler aan de tafel kon zijn, soms tot wel tien uur 's avonds of zomaar tussendoor wanneer er even geen klanten waren. Het loon van Rinus was niet riant en van kost en inwoning was al helemaal geen sprake, met als gevolg dat Rinus elke dag langs de Vliet tussen werk en thuis per fiets fornsde.

Het zag er al gauw naar uit dat het kappersvak hem goed lag, terwijl ook de woonomgeving en de mensen hem wel aanstonden.

Maar eerst moest hij voldoen aan zijn militaire dienst, zo blijkt uit zijn inschrijving in het Militieregister van de stad Delft.

No.	1. Geboortenaam		2. Voornamen		Geboortedaat.	Geboortedaat.	Burgerschap (1)		Geboorte- en overlijdens- ja. vanwaar uit geboortedaat, naam of overlijdens- ja.
	1.	2.	1.	2.			1.	2.	
181	1. <i>Mijndert</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>1</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>
	2. <i>Bartholomeus</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>1199</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>
182	1. <i>André</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>11</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>
	2. <i>Christiaan</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>1199</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>
183	1. <i>Conrad</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>1</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>
	2. <i>Joseph</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>1199</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>
184	1. <i>Bartholomeus</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>1</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>
	2. <i>Bartholomeus</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>1199</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>
185	1. <i>Dirk</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>11</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>
	2. <i>Christiaan</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>1199</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>
186	1. <i>Dirk</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>16</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>	1. <i>Doff</i>
	2. <i>Christiaan</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>1199</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>	2. <i>L.H.</i>

(1) Voor aanteekeningen in deze kolom zie de volgende pagina's

No.	1. Aanteekening hier waar de aangifte ter overlijden is gedaan.	2. Of de ingekerkte, volgens art. 17 der wet, stichtelijke is ingekerkte, met vermelding van de ingekerkte door beschrijving.	Nummer bij de lijst van die ingekerkte van die geboorte.	AANMERKINGEN.
181	1. <i>door hemzelf</i>		223	
182	1. <i>door hemzelf</i>		24	
183	1. <i>door hemzelf</i>		191	
184	1. <i>door hemzelf</i>		201	
185	1. <i>door hemzelf</i>		69	
186	1. <i>door hemzelf</i>		18	

De vader van Martinus Bernardus, Gerhardus Bernardus Ruiterman vervulde rond 1878 ook zijn dienstplicht, en was volgens het Militieregister van de gemeente Delft 'zoutzieder' van beroep. Een zoutziederij of zoutkeet is een werkplaats voorzien van een kookinrichting om geconcentreerde zoutoplossingen in te dampen en het zout, bij wijze van productie in een raffinagetechniek, te laten kristalliseren. Zout is nog altijd een essentieel product voor het conserveren en vervoeren van b.v. vis. In de vroege middeleeuwen bevonden de zoutziederijen zich binnen de stadsmuren, maar waren hierdoor vaak de oorzaak van grote stadsbranden.

De fabrikant Pieter Kok had rond 1867 een zoutziederij aan de Spoorweg in de Hof van Delft. Het is niet uitgesloten dat Gerardus Bernardus Ruiterman hier als zoutzieder werkzaam is geweest.

Zijn vader Gerhardus Bernardus Ruiterman woonde op dat moment aan de Geerweg wijk 8 No.167 te Delft, hij staat in 1884 vermeld als lid van de Schutterij van Delft.

Na zijn dienstitijd was er des ter meer reden om uit te kijken naar de mogelijkheden om zich in Veur te vestigen en een levensgezellin te zoeken.

Als Martinus Bernardus dertig jaar is en van beroep barbier, huwt hij voor de burgerlijke stand van Stompwijk met de dan vijftwintigjarige Catharina Margaretha Tetteroo. In bijzijn van wederzijdse ou-

ders en de getuigen Johannes Arnoldus Ruiterman (broer van de bruidegom) en Petrus Antonius Tetteroo (broer van de bruid) wordt het huwelijk tussen de echtelieden op dinsdag 13 mei 1919 voltrokken.

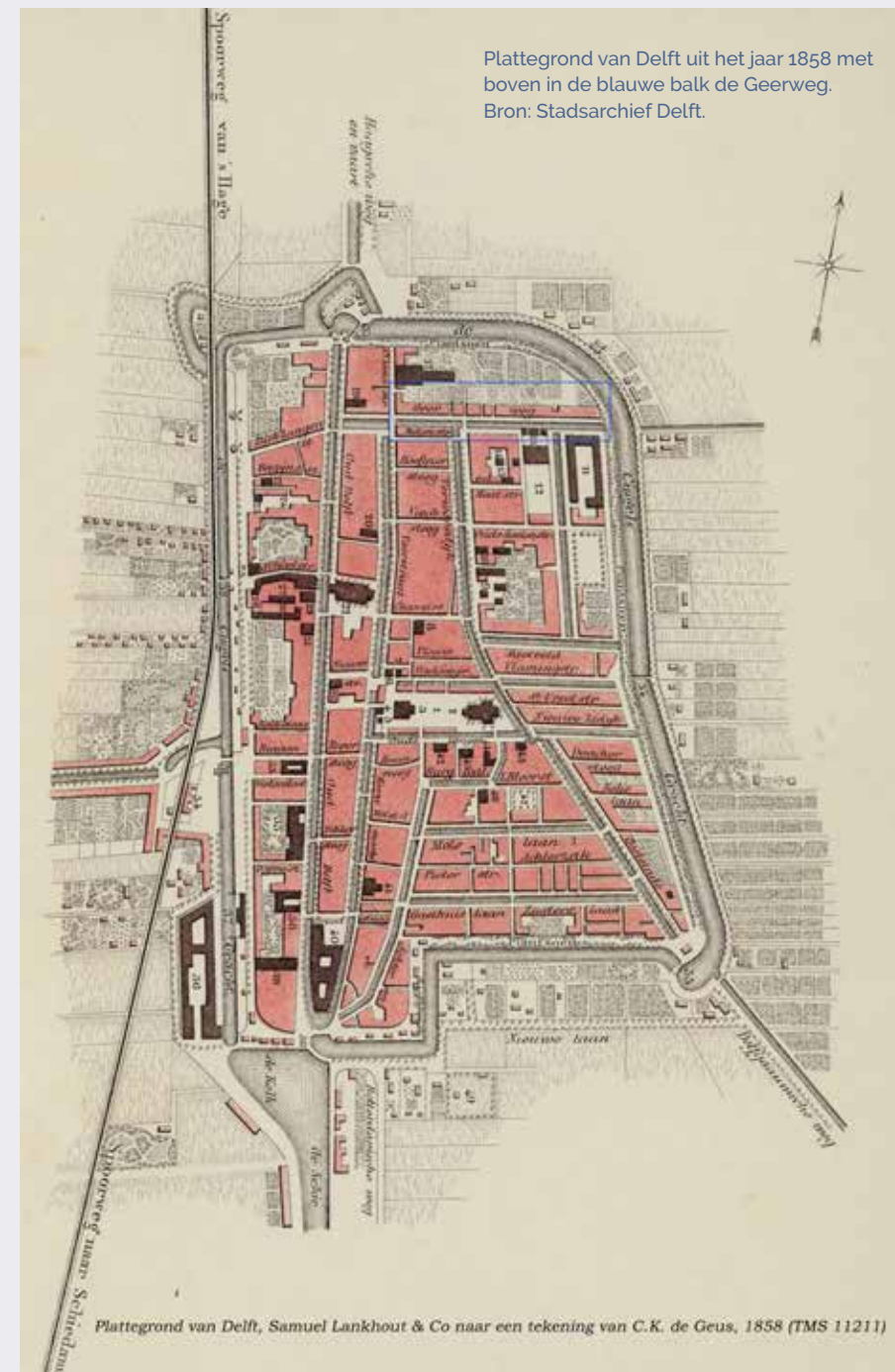
In het bevolkingsregister van Veur over de periode 1900-1922 zien we dat Martinus Bernardus Ruiterman zich vanuit Stompwijk op 3 april 1919 laat inschrijven in Veur. Hij is dan coiffeur (kapper) van beroep.

Na zijn huwelijk zien we dat op 1 juli 1919 de inschrijving volgt van zijn vrouw Catharina Margaretha Tetteroo. Hun woonadres wordt wijk A No. 21 (Damstraat 7). Volgens de gegevens uit genoemd bevolkingsregister van Veur over de periode 1900-1922 zouden er in het gezin Ruiterman-Tetteroo twee zoons en één dochter worden geboren. Dat zijn Gerardus Bernardus (9 maart 1920), Margaretha Catharina (17 juli 1921) en Adrianus Maria (8 augustus 1922).

De broer van Martinus Bernardus, Adrianus Antonius, zal zich vanuit Delft op 2 mei 1921 laten inschrijven op het adres A 21 (Damstraat 7), ook hij was barbier van beroep.

DAMSTRAAT PERIODE 1919 -1963, OPRICHTING VAN EEN EIGEN ZAAK

Met zijn zuurverdiende geld kon Martinus Bernardus Ruiterman op 7 maart 1919 aan de Damstraat 7 in Veur een eigen kapperszaak beginnen. Het pand Damstraat 7 te Veur was oud en niet al

Plattegrond van Delft uit het jaar 1858 met boven in de blauwe balk de Geerweg.
Bron: Stadsarchief Delft.

ZWART & PARTNERS

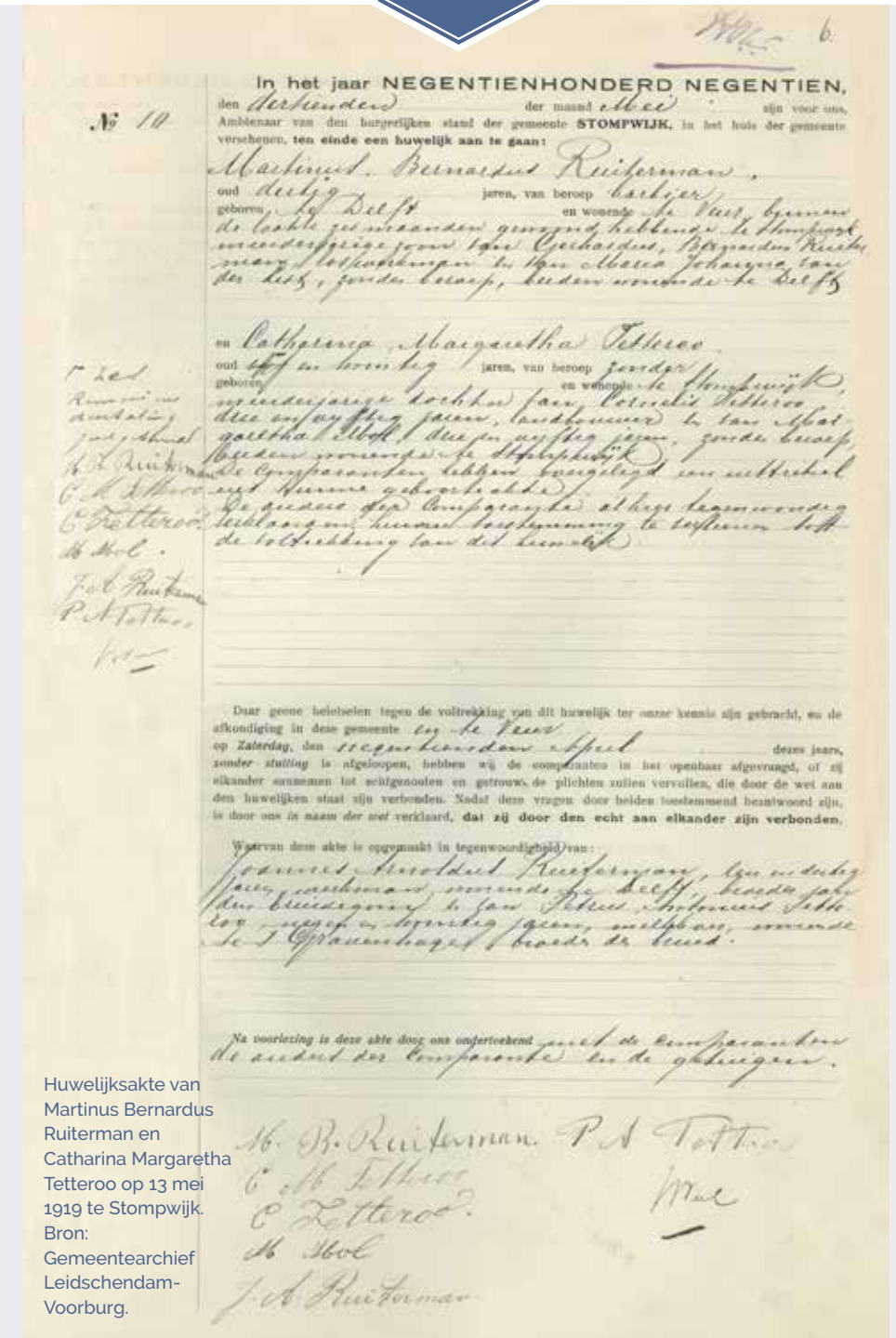
Zwart & Partners Network Notarissen
 Van Ruysdaellaan 41
 2264 TK Leidschendam-Voorburg

T (070) 320 05 00
 kantoor@zpnn.nl
 www.zpnn.nl

OK2PRESS

HUISSTIJLEN • PRE-PRESS • DRUKWERK

070 413 00 30 | WWW.OK2PRESS.NL

Huwelijksakte van
 Martinus Bernardus
 Ruiterman en
 Catharina Margaretha
 Tetteroo op 13 mei
 1919 te Stompwijk.
 Bron:
 Gemeentearchief
 Leidschendam-
 Voorburg.

VALSBEREIK	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	FAMILIENAAM <small>(Postuum of de vrouw)</small>	VOORNAMEN <small>(Vader of moeder)</small>	N. O. <small>(Woningnummer)</small>	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	GEBORTENPLAATS <small>(Met vermelding der provincie, maar afwijkingen van het landregister niet)</small>	HEDERLIJKE STAAT.		XIII DORP KING.	AMT DORP of DORP.	DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	DAG VERREKENING DE JAAR DE DORP KING.	
							W. O. <small>(Woningnummer)</small>	W. O. <small>(Woningnummer)</small>												
1	1-1-19	Ruiterman	Martinus Bernardus	hoof 7/15/19	Dreeft															
2	2-1-19	Pakhuis	Pakhuis																	
3	3-1-19	Ruiterman	Gerardus Bernardus																	
4	4-1-19	Ruiterman	Gerardus Bernardus																	
5	5-1-19	Ruiterman	Gerardus Bernardus																	
6	6-1-19	Ruiterman	Gerardus Bernardus																	

Bevolkingsregister van Veur over de periode 1900-1922
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

te groot. Enkele jaren eerder zien we overigens al een registratie van Martinus Bernardus Ruiterman.

In het register van de huisnummering van Veur van circa 1910 wordt zijn naam in relatie met het pand aan de Damstraat 7 (wijk A no.21) al genoemd. Vorige eigenaar/ huurder van het pand aan de Damstraat 21 (wijk B no. 21) was de heer Th. C. Halverhout. Volgens het adresboek van 1918 beschikte de heer Halverhout destijds als timmerman en aannemer al over een telefoonaansluiting, hij was bereikbaar op No.15.

Het adresboek van Veur uit 1931 geeft ons een goed beeld welke bedrijven er waren gevestigd of particulieren er woonden, aan het begin van de Damstraat. Direct om de hoek van de Damstraat met de Sluiskant vinden we het winkelpand van de lood- en zinkwerker de heer H.P. Zwennes. Dan volgen verder op de Damstraat de volgende huisnummers:

3. De gezusters Bleijs, winkeliersters
5. Pakhuis
7. M.B. Ruiterman
9. H.W.L. van Beek, schoenmaker
11. J.A. Koojman, schippersknecht
13. Pakhuis van C.L. Zwennes

15. Th.A. van der Meer, brugwachter Waterstaat

17. H.T. van Dorp, boerenarbeider

19. C.J. van Niel, molenaarsknecht

21. B.J. van der Velde, horlogemaker, optiek, radio en fotograaf

Naast het uitoefenen van het kappersvak in de zaak, ging Martinus (Rinus) Bernardus Ruiterman zeven dagen per week 's morgens vroeg naar welgestelde veeboeren in Stompwijk 'aan huis', of zo gewenst op het land om hen te voorzien van een scheerbeurt. Dit deed hij ook bij de gefortuneerde tuinders van Veur.

Martinus (Rinus) Bernardus noemde hen zijn 'maandklanten', zij betaalden als het meezat hun openstaande rekeningen per maand of soms nog later. Wanneer er kermis in het dorp was moest Martinus (Rinus) Bernardus vroeg zijn bed uit om voor de aanvang van de kerkmisklanten voor die dag 'geknippt en geschooren' te hebben.

Terwijl hij 'de boer op was' paste zijn vrouw Catharina Margaretha Tetteroo, ook wel Kaatje genoemd op de winkel. Zij verkocht daar o.a. tabak, thee, sigaren en sigaretten van bekende merken als

PLAATSELIJKE INDEELING: (WIJK, STRAAT, HOEF, BUITENSTAD ENZ.)	HOOFD- HUURER.	NAAM EN VOORNAAM VAN DEN HOOFDBEWONER, HUURDER ENZ.	BEVOLKINGSREGISTER.	
			DEEL.	NUMMERE.
<i>Wijk A</i>	<i>20</i>	<i>Het P. van Leeuwen</i>		
		~~<i>Th. C. Halvemaan</i>~~	~~<i>I</i>~~	~~<i>204</i>~~
		~~<i>H. Ruiterman M. P.</i>~~	~~<i>III</i>~~	~~<i>23</i>~~
	<i>22</i>	<i>van Beek, Th.</i>	<i>I</i>	<i>22</i>
	<i>23</i>	~~<i>Messeling, J.</i>~~	~~<i>I</i>~~	~~<i>26</i>~~
		~~<i>Van der Meulen, Th.</i>~~	~~<i>II</i>~~	~~<i>169</i>~~
		~~<i>Bloem, Jacob Hendrik</i>~~	~~<i>I</i>~~	~~<i>71</i>~~
		~~<i>Bertelmeijer, Th. Augustijn</i>~~	~~<i>I</i>~~	~~<i>28</i>~~
		~~<i>H. J. Nieuwland</i>~~	~~<i>II</i>~~	~~<i>214</i>~~
	<i>24</i>	<i>Schuur P. van Leeuwen</i>		

Register van de huisnummering van Veur circa 1910
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

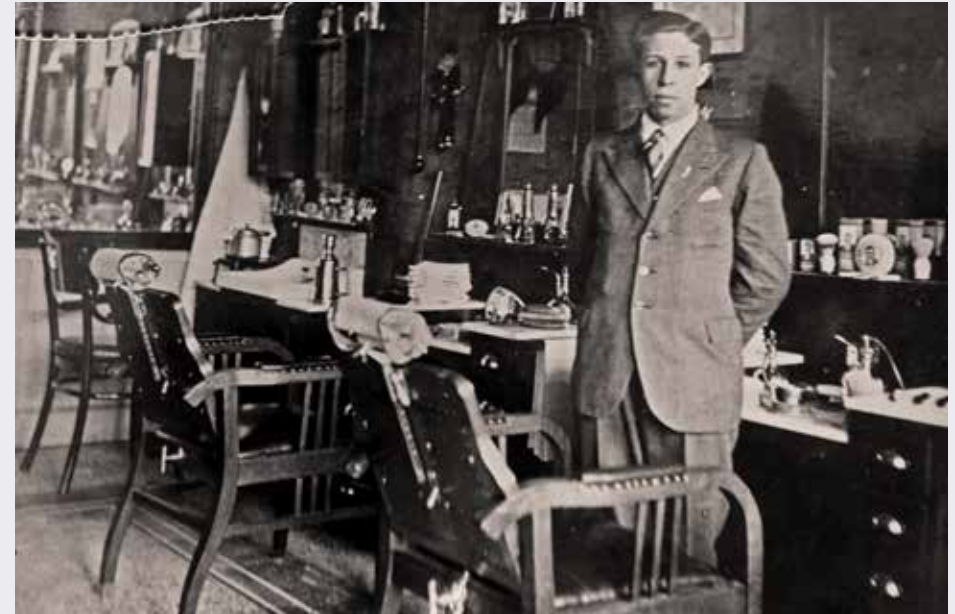

Foto interieur van de kapperszaak aan de Damstraat begin jaren twintig.
Bron familiearchief familie Ruiterman.

Kapper Ruiterman in zijn zaak aan de Damstraat 7, in de stoel de nog jonge Cornelis Petrus Ruiterman medio jaren twintig. Bron familiearchief familie Ruiterman.

**HIER UW
ADVERTENTIE?**

Vraag naar de mogelijkheden!
info@erfgoedleidschendam.nl

Advertentie adresboek VEUR 1931
De heer Martinus Bernardus Ruiterman,
barbier Damstraat 7
Bron: Gemeentearchief Leidschendam-
Voorburg.

Willem II, Van Nelle, Ritmeesters en North State. Ook werden er scheerartikelen en reukwater verkocht.

**WERK VOOR UITVAARTONDER-
NEMING VAN DER TOGT:**

Bevoorrecht was Martinus (Rinus) Bernardus Ruiterman wel dat hij als enige kapper bij uitvaartonderneming Van der Tugt mocht assisteren. Bij het afleggen van de overledene zorgde hij dat deze keurig geschoren het aardse bestaan zou

verlaten. Hiervoor gold een hoger tarief, tot wel 45 cent op zaterdag en zondagen. Een welkome financiële aanvulling op zijn reguliere werkzaamheden.

DE TWEDE WERELDOORLOG.

Ook gedurende de Tweede Wereldoorlog beoefende de heer Ruiterman zijn zo geliefde kappersvak. Maar hij merkte al snel dat de zaken toch iets anders gingen dan normaal het geval was. Steeds vaker werd er echter voor het knippen en scheren in natura betaald en zelfs ook voor de sigaretten als deze voorradig waren. Melk, meel, spek en briketten werden allemaal aangeboden in ruil voor een knipbeurt. Van het door de heer Ruiterman ontvangen meel bakte bakker Kloosterman aan de Venestraat in Stompwijk, weer vers brood. Inmiddels hadden de oudere kinderen van het gezin Ruiterman een baantje gevonden en droegen zij kostgeld af om zodoende de twaalf monden van dit gezin te kunnen voeden.

De jongste dochter Corrie maakte bijvoorbeeld voor enkele stuivers de ramen van de winkels in de buurt schoon. Zo kwam het gezin Ruiterman de Tweede Wereldoorlog door en echt honger is er dan ook niet geleden.

Tijdens de hongerwinter moest er wel inventief worden gezocht naar hout voor de kachel. Met een 'geleende' handkar van Halverhout werd in rap tempo de tocht naar Park Vronesteyn gemaakt om aldaar een flinke eik om te zagen, deze triomfantelijk naar huis te tronen en aldaar te verwerken tot hanteerbare houtblokken.

De Damstraat met de huisnummer 3 t/m 7 in 1949. Geheel links de rijwielhandel van Lelieveld en rechts de kapperszaak van de familie Ruiterman. Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

HET WINKELPAND AAN DE SLUISKANT 20

De heer Simon Johannes Willibrordus van Riel kreeg namens B&W van Veur op 10 september 1907 toestemming om het pand Sluiskant 20, te verbouwen tot een woonhuis. De wethouder welke mede goedkeuring gaf voor deze verbouwing was de heer Petrus van Leeuwen hij woonde slecht enkele panden verderop aan de Sluiskant 22.

1963: VERHUIZING KAPPER RUITERMAN NAAR DE SLUISKANT 20

Wegens gemeentelijke sanering van de doorgaans bouwvallige panden aan de Damstraat, en de bouw van het tex-

tielwarenhuis en meubeltoonzaal van Groenewegen, moest de kapperszaak van Ruiterman gedwongen op zoek naar een andere locatie. Zoon Wim had bij zijn in 1957 overleden vader al vele jaren ervaring opgedaan in de kapperswinkel in de Damstraat. En hij had een kappersopleiding in Den Haag gevolgd.

Omdat hij toch altijd een voorliefde had voor het sluisgebied, twijfelde hij geen moment om in 1963 een kapperszaak te beginnen in de voormalige ijssalon van de familie Blom aan de Sluiskant. Waar de service niet alleen bestond uit knippen maar ook in de verkoop van diverse toilet- en rookartikelen voor mannen. De clientèle kon kiezen uit negen verschil-

Gezicht op de Sluiskant en de Damstraat vanaf de toren van de Hervormde Dorpskerk. In het midden zien we het pand Sluiskant 20 van de kapper Ruiterman in 1950. Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

De Damstraat gezien vanaf de Sluiskant richting het Molenpad in 1960. Links het pand van de familie Zwennes, verderop in de straat waar de spelende kinderen staan, was het pand van de kappersfamilie Ruiterman. Bron: Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Martinus Bernardus Ruiterman en Catharina Margaretha Tetteroo met familie in de kapperswinkel foto jaren dertig. Bron: familiearchief familie Ruiterman.

lende verzorgingsproducten voor mannen waaronder bekende merken.

In de salon was aan scheerspullen geen gebrek. Er stonden vele bussen scheerschuim klaar voor gebruik, het ouderwetse inzepen met scheerschuim was tenslotte van cruciaal belang.

Klanten hadden in een zgn. Pottenkast hun eigen scheerbakje, zeep, kwast en een handdoekje. Deze kast was voorzien van een persoonlijk nummer of in luxe gevallen met een emaille plaatje met de initialen of naam van de klant. Kapper Ruiterman beschikte voor zijn (vaste) klanten ook over zo'n Pottenkast.

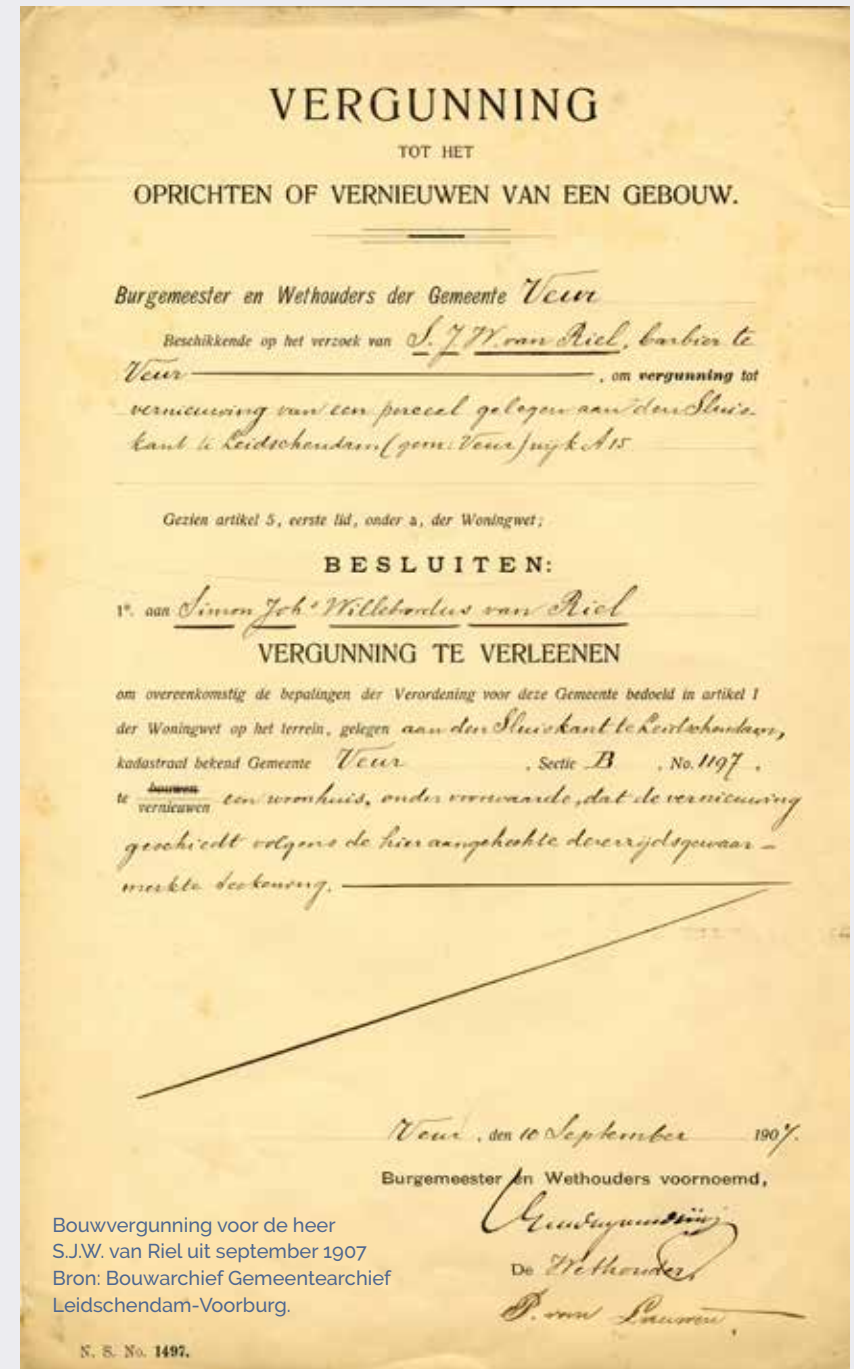
Naar mate de tijd vorderde en de voetstappen in de tijd vager werden kwam er een einde aan vaste gewoonten en tradities. Zo werd er geen bezoek meer

gebracht aan de omringende boeren om hen thuis of op het land te scheren. De Pottenkast verloor langzaam zijn functie. Daarentegen werd de verkoop van rookartikelen e.d. werd een belangrijkere bron van inkomsten.

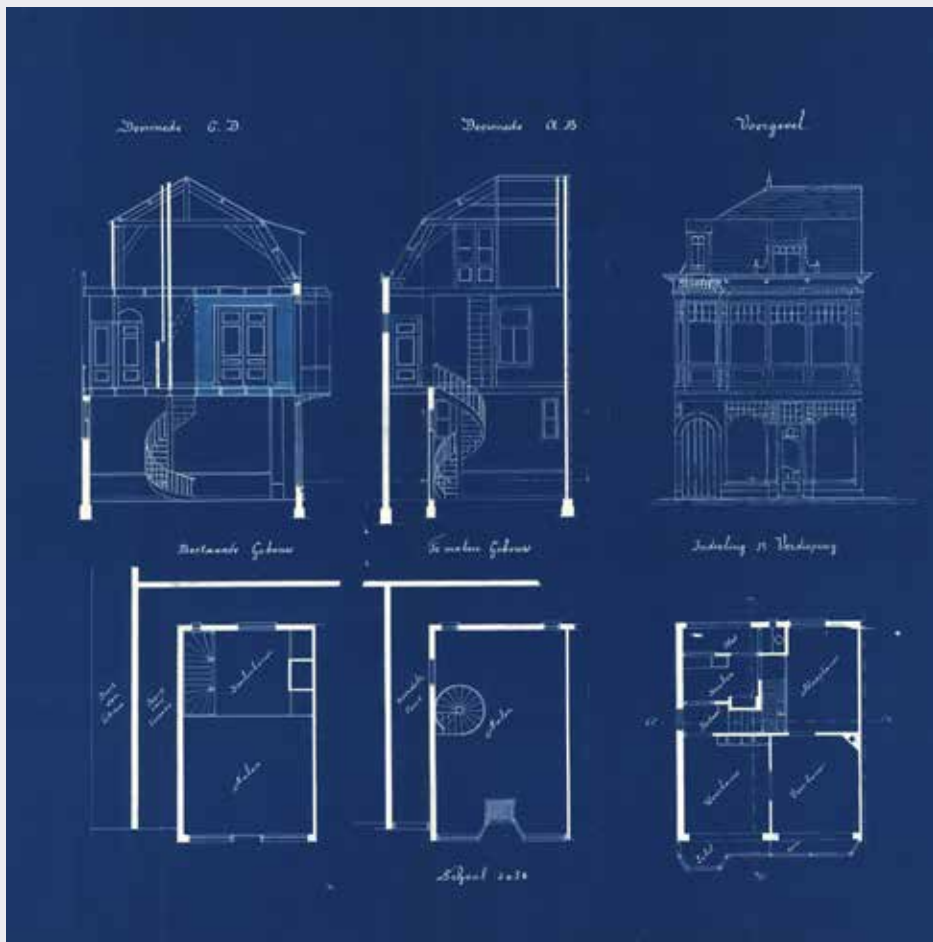
In 1974 werd in het pand aan de Sluis-kant 20 het 55-jarig jubileum van de kapsalon van Ruiterman gevierd, iedere klant ontving een feestelijk presentje, een parfumerie- of toiletartikel.

Wim Ruiterman heeft de kapperszaak tot veel tevredenheid van zijn klanten voort kunnen zetten, totdat hij tegen het einde van de zeventiger jaren, om gezondheidsredenen ermee moest stoppen.

De laatst levende dochter, Corrie Ruiterman (geboren in 1931) verblijft vanaf begin van dit jaar in verzorgingstehuis

Bouwvergunning voor de heer
S.J.W. van Riel uit september 1907
Bron: Bouwarchief Gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg.

Originele bouwtekening van het pand Sluiskant 20
Bron: Bouwarchief Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Prinsenhof te Leidschendam. Zij woonde voorheen in een seniorenflat in Vlieterhove op een steenworp afstand van haar geboorteplek aan de Damstraat. Als meisje van een Veurse middenstander huwde zij in 1957 met Bertus van Rijswijk, geboren aan de Middenweg in toenmalig Stompwijk. Zij kregen twee dochters die haar, na de dood van hun vader in 2014, nog altijd liefdevol verzor-

gen. Bij de jongste van deze twee nazaten van Rinus, vernoemd naar zijn vrouw Catharina Margaretha zit het kappersvak nog wel in het bloed, want zij heeft zich het knippen ook eigen gemaakt.

De enige nog in leven zijnde zoon, Jan Ruiterman (geboren in 1934), was al jong in de weer met melkbussen als melkbezorger in Leidschendam en omstreken.

De heer Wim Ruiterman
Foto geplaatst bij artikel 27 februari 1974.

Hij opende met zijn vrouw Nel de Groot (van de Delftsekade) een eigen melkwinkel aan de Laan van Altena te Delft. Nadat het doek voor de winkel was gevallen heeft hij nog vele jaren als filiaalhouder voor Waayer de Kaasboer gewerkt. Een nazaat van de kappersknecht uit Delft woont dus nu zelf weer met zijn vrouw in Delft. Hun drie kinderen, twee Ruitermannen en één 'Amazone', wonen thans in de directe omgeving van Delft. Voor zover bekend, heeft geen van hen het 'knippen en scheren' in de vingers, waarmee ook deze Ruiterman-kapperstak is uitgestorven.

De overige zes zonen en twee dochters van Rinus Bernardus Ruiterman en Catharina Margaretha Tetteroo zijn niet meer in leven en geen van hun kleinkinderen en achterkleinkinderen heeft zich in het kappersvak bekwaamd.

Leo van Schie
Idsard Bosman

Heeft u een vlotte pen, ervaring met schrijven en zou u het leuk vinden om voor Erf Goed Nieuws te schrijven?

Laat het ons weten via:
info@erfgoedleidschendam.nl

ERFGOED LEIDSCHENDAM

Postbus 3027

2260 DA Leidschendam

info@erfgoedleidschendam.nl

**Historisch onderzoek,
tekst en samenstelling
Idsard Bosman**

www.erfgoedleidschendam.nl